

Academia Bârlădeană

Anul XX, 1 (50), Trim. I, 2013

Revistă editată de Societatea literar-culturală *Academia Bârlădeană*
Președinte de onoare: C.D. Zeletin ● Președinte: Elena Monu

Academia Bârlădeană se pregătește de centenar !

G.G. URSU

Dealul brândușelor

Același cer ne cântă din unde de cristal,
Copii de-odinioară, pe unde duceți oare
A anilor povară, ca pe-un ghiozdan mai mare?
Timide, ne așteaptă brândușele pe deal.

Brândușele se-nalță din așternutul ud
Să-și sune micul clopot, spre cer a primăvară,
Chemarea lor, în fașă, cât de sfioasă-i! Doară
Copiii și poeții pe lume o aud.

Brândușele-s un clinchet de clopoței: deodată...
Și vestea se întinde, încetul cu încetul,
În oameni se deșteaptă o strună fermecată,
Tresare-n fiecare copilul și poetul.

Și cailor din basme le dăm, deodată, pinteni
Și alergăm spre dealul copilăriei noastre,
Cu aripe pe umeri, de-arhangheli noi și sprinteni
Și ochii în azurul palatelor albastre.

Din viața „Academiei”

Miercuri, 7 noiembrie 2012, în Amfiteatrul Mare al Facultății de Medicină, U.M.F. „Carol Davila” București, a avut loc marea festivitate intitulată „Centenar Profesor Doctor George Emil Palade. Arta Cercetării”. Dintre cei zece vorbitori, îi menționăm pe acad. Ionel Haiduc, președintele Academiei Române, acad. Ionel Sinescu, rectorul U.M.F. „Carol Davila” București, prof. ing. Ecaterina Andronescu, ministrul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului. Prof. dr. C. Dimoftache Zeletin a prezentat un amplu *Excurs genealogic* al familiei savantului omagiat.

Duminică, 18 noiembrie 2012, cu ocazia sărbătoririi Centenarului nașterii savantului George Emil Palade (1912 – 2008), laureat al Premiului Nobel pentru medicină (1974), Fundația Spandugino a organizat în aula Palatului Cantacuzino de pe Calea Victoriei, București, lansarea volumului omagial intitulat *George Emil Palade. Crestomație de familie*, 1049 pagini, realizat de Anca-Michaela Israil, Radu Șerban și C. D. Zeletin. Volumul, conținând documente scrise ori fotografice, facsimile și fotografii de valoare, multe inedite, cât și ample cercetări de genealogie, a fost prezentat de către autorul acestora din urmă, C. D. Zeletin. Întâlnirea s-a încheiat cu un *Recital Chopin*, susținut de pianista *Elizabeth Sombart* din Elveția.

Joi, 22 noiembrie 2012, la Târgul de Carte Gaudeamus din București, la standul Editurii Spandugino, a fost lansat volumul *Scrieri 2* (724 pagini) de C. D. Zeletin, apărut în Colecția „Distinguo” a Editurii. Cuvântul de introducere a fost rostit de doamna Lavinia Spandonide, directoarea Editurii. Cartea a fost prezentată de scriitorul și istoricul literar Mircea Coloșenco și de academicianul Solomon Marcus. În încheiere, C. D. Zeletin a dezvoltat ideile pe care se reazămă scrierile sale.

Joi, 29 noiembrie 2012, Elena Monu a participat, în calitate de colaborator, la manifestările prilejuite de aniversarea SC „Mândra” SA Bârlad, cea mai veche fabrică de ulei din România, care a împlinit 100 de ani de activitate neîntreruptă. Primul ei director tehnic a fost inginerul Nicolae

Malaxa, căruia i-a aparținut și proiectul tehnic. Manifestarea a început în fața fabricii „Mândra”, unde, în prezența unui public numeros, a fost dezvelită placa memorială pe care sunt inscripționate numele fondatorilor și ale comanditarilor din anul 1912. Dezvelirea plăcii s-a făcut de către: Elena Monu, Constantin Constantinescu –

primarul municipiului Bârlad, Radu Renga, prefectul județului Vaslui și Liviu Hrimiuc, managerul societății. La ora 16.00, la sediul Academiei Bârlădene, circa 80 de persoane au urmărit lansarea monografiei aniversare, *Noblețea unei fabrici. Povestea Mândrei*, autor ing. Marian Rotaru.

Sâmbătă, 8 decembrie 2012, Academia Bârlădeană i-a invitat pe membrii și simpatizanzii săi la reuniunea lunară, care s-a desfășurat la sediul instituției. Elena Monu a prezentat cartea *George Emil Palade. Crestomație de familie*, volum coordonat de C. D. Zeletin. De asemenea, Elena Monu a prezentat volumul *Scrieri 2* de C. D. Zeletin, volum consacrat integral eseisticii. A fost lansat apoi nr. 4(49) al revistei *Academia Bârlădeană*.

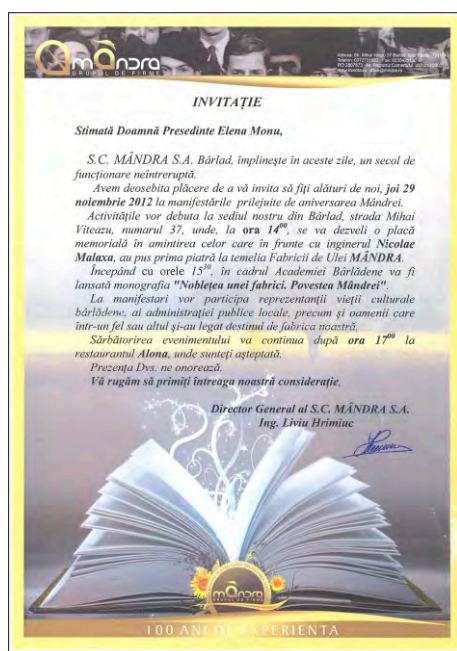
Sâmbătă, 4 ianuarie 2013, în orașul german Offenbach, la sediul societății culturale „Comunitatea românilor din Rein-Main”, Elena Monu a susținut comunicarea *Personalități ale Unirii Principatelor Române: Alexandru Ioan Cuza și Manolache Kostaki Epureanu*. În această expunere, președinta Academiei Bârlădene a subliniat, cu argumente documentare, interferențele dintre cele două personalități și Germania. La manifestare a participat domnul Iosif Herlo, președintele Asociației „Al. I. Cuza”, din orașul Heidelberg. Se știe că domnitorul Unirii, însoțit de principesa Elena Cuza, sosise la Heidelberg, pe 13 mai 1873, pentru a-și înscrie copiii, Alexandru și Dimitrie, la pensionul particular unde învăța Ioan

Manolache Kostaki Epureanu. Schimbând clima caldă a Italiei cu asprimea celei germane, domnitorul s-a îmbolnăvit grav și a murit în noaptea de 14-15 mai 1873, la Hotel „Europa”. În anul 1969, autoritățile locale au amplasat, pe fațada vechiului pavilion al hotelului, o placă de marmură având inscripționat evenimentul.

La intervenția Asociației sus-menționate, primăria și consiliul local din Heidelberg au acceptat să dea străzii celei mai lungi din Heidelberg denumirea de *Cuzaring*.

De asemenea, pe 7 iulie 2011, în grădina hotelului „Europa”, a fost inaugurat bustul domnitorului Unirii, în

Ion N. OPREA

ACADEMIA BÂRLĂDEANĂ NU DOAR O STARE DE SPIRIT

Întemeiată în 1915 de împătimitii și vizionarii în ale culturii G. Tutoveanu, Tudor Pamfile și Toma Chiricuță, societatea culturală **Academia Bârlădeană** nu o fost doar o stare de spirit, ci un puternic centru de cultură națională nu numai la Bârlad, ci pentru întreaga Moldovă de Jos. Aspect esențial de reținut, bine subliniat în volumul ediției anastatice alcătuit de editoarele Elena Monu și Elena Popoiu, apărut la Editura Sfera-Bârlad în 2011, dar și în cele aproape 500 de pagini din „Mari personalități ale culturii române într-o istorie a presei bârlădene 1870-2008”, volum realizat de Ion N. Oprea în 2003 și 2008, ediție revăzută și adăugită, precum și de alți referenți care s-au raportat la problemă.

„...Știind că unitatea culturală și sufletească a tuturor popoarelor a mers înaintea unității lor politice – avea să scrie G. Tutoveanu despre „Academia Bârlădeană” în *Graiul nostru* nr. 9-11 din 1925 – noi am răspuns la vrăjmășia celorlalte neamuri, printr-o singură hotărâre: statornicirea-n inimi și-n minți a unei luminoase conștiințe naționale, prin ajutorul unei literaturi izvorâte din adâncurile sufletului românesc și răspândirea acestei literaturi până-n cele din urmă „straturi” ale neamului nostru”.

Calendarul nostru pe 1917 a fost primul semn de viață al „Academiei Bârlădene” răspundea însăși „Academia” în revista sa *Florile Dalbe* nr. 12-13 din 1-15 iulie 1919 pentru R.V., ca să sublinieze interesul major pentru cultură, arătând că „această Academie a mai publicat apoi: „Ștefan cel Mare” de Al. Vlahuță, „Din țara Zimbrului” de V. Voiculescu și a șasea ediție din „Albastru” de G. Tutoveanu, trimițând până acum din aceste cărți, gratuit, în Basarabia, peste 4000 de exemplare pentru propaganda culturală de acolo” (I.N.O. p.331, Ed. 2008).

Calendarul, care în fond nu era altceva decât o antologie literară, cuprindea „bucăți” semnate de M. Eminescu, B.P. Hasdeu, Ion Creangă, Barbu Delavrancea, G. Coșbuc, N. Iorga, Al. Vlahuță, Nichifor Crainic, Pamfil Șeicaru, Vasile Voiculescu, G. Tutoveanu ș.a. „constitua dovada fierbinte de atașament a intelectualității și de solidaritate în lupta împotriva defetismului și a dezastrului din faimosul „triumphi al morții” din Moldova”, scria Dan Smântânescu în lucrarea „*Bârladul odinioară și astăzi*”, 1984.

Despre revistele literare ale Academiei, *Florile Dalbe* și *Graiul nostru*, s-a scris recent atât în *Academia Bârlădeană*, cât și în *Dacia literară*, noi subliniind și aici că în ce privește realizatorii și colaboratorii lor nu s-a ținut seama de localitatea de unde proveneau cât mai ales de munca, hărnicia, competența și dăruirea manifestată. Rezultă acest lucru și din aceea că „primul număr al revistei *Florile Dalbe* a fost închinat poetului tecucean Ștefan Petică, mort de tânăr, distrus de boală și de mizerie, pentru care **George Tutoveanu** a avut o mare prietenie”.

În „Discuții literare” din *Scrisul nostru* nr. 2 i se și preciza lui V. Damaschin că Academia Bârlădeană, înființată chiar la 1 Mai 1915, „în afară de primii „academicieni” - G. Tutoveanu, Tudor Pamfile și Toma Chiricuță, - i-a avut și pe frații Iuliu și

Virgil Nițulescu, medici, foști bursieri ai fundației lui Rockefeller, G. Alexandrescu, profesor la Liceul „Lazăr” din Capitală, C. Popescu-Gruia, avocat și profesor la Școala normală din Ploiești, M. Rădulescu, profesor la liceul din Buzău, iar ca noi veniți, pe Donar Munteanu, Victor Ion Popa, Vasile Voiculescu, Mihai Lungianu, I.M. Rașcu, I. Valerian, Petru Cancel, căpitanii Iulian Popovici și G. Alexandreanu, Mihai Lupescu, domnișoara Natalia Pașa, G. Pallady, G.M. Vlădescu Vlad, G. Ponetti, C.R. Crișan, Virgil Duiculescu, I. Palodă, N. Bogescu...pân-la tineretul de astăzi: G. Nedelea, V. Damaschin, Ștefan Cosma, G. Ursu, C. Damaschin, Cicerone Mucenic, M. Panaite, G. Ioniță...care se pregătesc să continue cu entuziasm tradiția culturală a orașului nostru”..

În ce privește colaboratorii la *Graiul nostru*, în cei trei ani de apariție, 1925-1927, erau amintiți că au semnat George Tutoveanu, George Pallady, Sylvia Pan, Virgil Duiculescu, George Ponetti (care un timp fusese și secretar de redacție), Zoe G. Frasin, G.M. Vlădescu, Toma Chiricuță, Ion Palodă, Victor Ion Popa, Const. Gavan, Grigore Veja, Traian Condoiu, D.Nanu, I.Valerian, Ciprian Doicescu, Const. Crișan, Iuliu și Virgil Nițulescu, G. Tașcă, Pamfil Șeicaru, Tudor Pamfile, C.Z. Buzdugan, V. Voiculescu, Aron Cotruș, George Bacovia, George Nedelea, Vasile Damaschin, Mircea Pavelescu, Ștefan Cosma, G. Ursu, Gh. Ioniță.

Academia de la Bârlad a cunoscut apogeul eficienței sale atunci când în mijlocul ei a apărut membrul său de mare onoare, Al. Vlahuță, refugiat de la Dragosloveni-Vrancea, sosit cu vestitu-i car cu boi în care păzea tablourile lui N. Grigorescu, instalat mai apoi într-o casă modestă în care avea să-și primească nu numai admiratorii, dar mai ce seamă pe începătorii în ale literaturii.

Ce a însemnat Bârladul, Academia Bârlădeană și Al. Vlahuță pentru literați avea să o spună **Vasile Voiculescu** în *Lamura* nr. 4 din ianuarie 1921, când lucrurile se liniștiseră: „Academia nu era numai o perindare rece și ceremonioasă de curioși, ca o defilare în fața unui chip de idol (Vlahuță n.n.), ci o angrenare, o îmbrucare vie și caldă a unuia în celălalt; o taină și un înțeles ca la o lojă de frăție ocultă. Fiecare din cei ce pătrundeau aducea apoi pe cine credea mai vrednic și totuși casa era deschisă tuturor deopotrivă. Se citea, se vorbea, se așezau temeliile viitorului, se puneau la cale izbăvirea neamului, căci mai ales aceasta era preocuparea de căpetenie a maestrului: ce putem face pentru țara care trecea prin vâltoare cu capul la fund și pe care abia nădăjduiam să o scoatem leșinată pe malul pustiu de viitura apelor. De aici planuri de acțiuni mari și adânci. Partid al ordinei, ligă a dreptății, reviste, gazete și alte organe active care ca varga magilor căutau să trăznească și să tămăduiască în același timp, toate se amestecau, se tulburau, se ciocneau ca apoi să se domolească și să se așeze într-o singură lină și slobodă curgere în graiul și prin vorba adânc cugetată a lui”.

„Academia Bârlădeană” a fost o școală a prieteniei.

Când, între anii 1924-1927, la București apărea revista

culturală *Țara de Jos*, sub conducerea lui G.D. Rânzescu și colaborarea colegilor lui de la Bârlad, C. Cotoranu, Al. Lascarov Moldovanu, Atanase Mândru, G. Nedelea, Ion Palodă, Gh. Tașcă, G. Vlădescu-Răcoasa, G. Cârjă, D. Iov, I. Valerian, Ioan Antonovici, Virgil Duiculescu, N.N. Vasiliu și G. V. Botez, spiritul bârlădean și scopurile publicisticii s-au păstrat: „Desfășurând de pe zidurile vechii cetăți de cultură care a fost Bârladul steagul credințelor și aspirațiilor de odinioară, nădăjduim să reușim să strângem din nou rândurile luptătorilor vechi și noi, pentru a începe cu toții munca de deștelenire a ogorului, deopotrivă de scump fiecăruia. Faima de altădată a *Palodei*, vechile ei tradiții culturale, exemplul fecund al înaintașilor, sperăm să fie pentru toți fără deosebire de credință sau culoare politică, categoric îndemn la muncă”...

Vorbind despre *Scrisul nostru*, altă revistă a Academiei, 1929-1931, consemnam rolul lui G. Tutoveanu (p 424 din cartea citată), arătat de Alexandru Tutoveanu, membru al academiei, în viața acestei instituții: „Generațiile primului război mondial au văzut pe George Tutoveanu conducând căruțele încărcate cu scriitorii de atunci, nu numai din

Moldova, ci din toate provinciile românești aflate în exod. Unde se duceau? Ce voiau? Cu ce mijloace? Numai voința săvârșește astfel de miracole. În anii 1916-1917 și următorii, când România a gemut sub năvala armatelor habsburgice și wilhelmine „Academia Bârlădeană” rămăsese unica noastră academie, o academie în căruță, care străbătea drumurile spre sate, ca să spună văduvelor și orfanilor, părinților, tineretului combatant pe fronturi că nu s-a terminat, că nu se poate termina războiul acela decât prin dreptate, și că până la ultimul român trebuie să lupte, că fără luptă nu se poate isprăvi nimic din calvarul lumii guvernate de Împărați”.

Așa s-a făcut atunci România mare!

Ion N. OPREA

ACADEMIA BÂRLĂDEANĂ, VÂRSTA DE AUR

În revista *Tudor Pamfile*, revistă de limbă, literatură și artă populară, cu apariție o dată pe lună, la Dorohoi, începând cu luna februarie 1923, sub conducerea unui comitet din care au făcut parte preoții D. Furtună și Petru Gh. Savin, Mina I. Grădinaru, întemeietorii ei figurând P. S. Iacob Antonovici, Tiberiu Crudu, C. Capră, D. Capră, D. Furtună, I. Giosanu, Mina I. Grădinaru, preot N. Hodorabă, C. Lavronschi, Al. Al. Leontescu, Elena T. Pamfile, econom P. Gh. Savin, C. Șoltuz, Șt. Șt. Tuțescu, G. Tutoveanu, D. Urzică, numele acestora sporind de la număr la număr – despre care menționează în mod succint și recenta „Istoria Jurnalismului din România în date” (p. 424), volum coordonat de Marian Petcu (Ed. Polirom, 2012), dar mai detaliat în „Dorohoi Capitala „Țării de Sus” în presa vremii 1874-2006”, Edict Iași, 2007, p. 278-300, de Ion N. Oprea – s-a scris și despre *Academia Bârlădeană*.

„...Primul război mondial nu a întrerupt activitatea *Academiei Bârlădene*; dimpotrivă, marile bătălii de subjugarea țării și pentru întregirea neamului au întărit-o, au ajutat-o chiar să-și deseneze mai bine profilul, potrivit după cerințele de atunci ale dragostei de neam și țară. *Calendarul Nostru* din 1918, distribuit pe front, și revista cu fericit nume *Florile dalbe*, scoasă de G. Tutoveanu, V. Voiculescu, T. Pamfile și M. Lungianu, urmând o idee a poetului Ion Buzdugan, arată faptul că războiul nu numai că nu a întrerupt activitatea societății, ci a fortificat-o.

Perioada dintre cele două războaie mondiale găsește *Academia Bârlădeană* fără să fi avut vreun zigzag ori sincopă în trecut. Ea rămâne vârsta de aur și de aceea mulți îi confundă acest crâmpei de viață intensă cu întreaga sa existență pe care o opresc undeva pe aici. *Academia Bârlădeană* avea să mai trăiască însă mulți ani. Ecourile mai stăruie și astăzi, cu o concretețe de materialitate. Și cum ecoul e vibrație, înseamnă

că *Academia* există, sublimată în forme superioare. Își trăiește poate, în felul acesta, chiar visul... În efervescenta creatoare din acei ani de pace, valorile s-au ales, și-au aflat expresia proprie, unele s-au desprins de Bârlad, altele nu l-au părăsit. Furtunile și aerul iute dinaintea celui de-al doilea război mondial au problematizat existența societății, dar nu au distrus-o. *Academia* a îmbrăcat noi forme, dictate de situația în spațiu și de psihologia membrilor și s-a schimbat – cum e firesc – și ea. Dar pe deasupra tuturor, se schimbau vremurile. Singur, G. Tutoveanu, întemeietorul ei, a rămas neschimbat, nu a abdicat de la datoria pe care singur și-a impus-o, aceea de a descoperi și cultiva tinerele talente literare. Excursiile în păduri, la conace ori la mânăstiri au dispărut, au dispărut șezătorile literare în alte localități, apoi cele de la Casa Națională „Stroe Belloescu”. Până la urmă, țesătura *Academiei Bârlădene* „s-a ieșit”, cum se spune la Bârlad. Dar dacă uneori a slăbit ca rezistență, a sporit în rafinament și-n bogățiile aducerii aminte pe care le reliefează conștiința unui trecut ce ne aparține.

În anul 1940 a încetat din viață „Mama Zoe”, poeta Zoe G. Frasin, care, după expresia lui Nicolae Iorga, era „...femeia de mare merit care-i stătea alături” lui G. Tutoveanu. Vreme de un sfert de veac, Zoe G. Frasin fusese liantul de taină și izvorul farmecului discret al întâlnirilor *Academiei*. Descumpănit, G. Tutoveanu a plecat din Bârlad la București, locuind în anii războiului, care tocmai se declanșase, la unul din fiii săi. Dispăruse *Academia Bârlădeană*? Nu, deoarece membrii ei continuau întâlnirile literare fie la Bârlad, fie în București”...

„Eu însă am simțit totdeauna că dețin o vibrație sacră neabsorbită de eveniment, că sunt altceva decât fapta, care, chiar dacă este a mea, rămâne un reziduu al gândului, un sediment al filtrării, o cenușă a arderii, iar eu sunt ceea ce a continuat să urmeze acestor marcări.”

LA O ANIVERSARE

Atenți la simbolistica numerelor, nu putem lăsa să treacă o zi anume din a doua lună de primăvară 2013: 13 aprilie. Președintele de onoare al Academiei Bârlădene își aniversează atunci ziua de naștere.

Îi vom fi alături și îi adresăm de pe acum, toți membrii și prietenii Academiei Bârlădene, urările noastre afectuoase de bine și sănătate!

Cel mai frumos dar pe care i-l putem oferi este să-l citim / să-l recitim în măiastra-i limbă și să-i urăm să atingă, lin dar sigur, cea de-a 7-a treaptă a *Scrierilor*!

Odată cu aceste urări, îi dedicăm, în „Academia Bârlădeană” 50, număr festiv al revistei noastre, paginile ce urmează.

La mulți ani, domnule C. D. Zeletin!

C. D. ZELETIN**Neconținut, Eminescu****Să citim din postume: Stelele-n cer***Stelele-n cer*

Stelele-n cer
Deasupra mărilor
Ard depărtărilor,
Până ce pier.

După un semn
Clătind catargele,
Tremură largele
Vase de lemn;

Niște cetăți
Plutind pe marile
Și mișcătoarele
Pustietăți.

Stol de cocori
Apucă-ntinsele
Și necuprinsele
Drumuri de nori.

Zboară ce pot
Și-a lor întrecere,
Vecinică trecere –
Asta e tot...

Floare de crâng,
Astfel viețile
Și tinerețile
Trec și se stâng.

Orice noroc
Și-ntinde-arîpele,
Gonit de clipele
Stării pe loc.

Până nu mor,
Pleacă-te, îngere,
La trista-mi plângere
Plină de-amor.

Nu e păcat
Ca să se lepede
Clipa cea repede
Ce ni s-a dat?

Căutam nu de mult un spirit protector al cărui nume să-l strămut în titlul unei reviste literare a medicilor scriitori, ca să aline fruntea asudată a medicului artist – un de două ori chinuit – și ca să-i preia cu nervurile denominației parte din pulsațiile tâmplei.

Am vânturat un Olimp de zei, mi-am aplecat urechea la șoapta egeriilor părăsite, m-am rezemat de contrafortul ruinelor milenare, am cerșit în agora marilor inteligențe și, mergând în susul timpului, nu l-am găsit, până la Dumnezeu, decât pe Eminescu. Și dintr-ale haosului văi, o dată numai străbătute de zvâcnirea românească, frumosul lui chip, închegându-se în bazaltul străveziu al abstracției ultime, a strigat către sufletul meu slab versul din *Stelele-n cer* – *Clipa cea repede!*

Către mine, biet artist nesăbuit ce se gândea doar la eternitate! Căutând un spirit protector, mi s-a hărăzit un concept.

- Amin!, am îndrăznit un răspuns din strana sfioasă a singurății mele.

Fiindcă suferința bolnavului întărește în medic simțul clipei, revelând sensul și priveliștea Timpului.

Printr-un uitat dativ de geniu, stelele-n cer ard încă depărtărilor până ce pier, făcând cu veșnicia lor,

din clipa cea repede, o permanență a sufletului omenesc. Ard pentru deznădăjduiți, pentru cei ce călătoresc, pentru cei rătăciți în lumea largă ori în propriile hățisuri ale somei și ale sufletului, pentru cei flămânzi, pentru cei arși de răsfrângerea greșelii în oglinda conștiinței, pentru cei goi, pentru cei robiți. Le ies tuturor în întâmpinare, căci toate rătăcirile de sub stele sunt suferințe, de la cele ale moleculei și ale țesutului, până la cele ale psihicului și ale minții. Fără să uit de leacul divin al frumuseții. Care poate fi și un drept răpit.

Caută adâncimile din tine și iubește-le!

Caută-ți *părinții din părinți* în tine, în *noianul de suferinți*, proiectează-i în propriul viitor și te vor lumina! Gândește-i genetic: astăzi poți mai mult ca oricând.

Caută să exiști, suflute al meu, între cerul înstelat și legea morală din lăuntru tău, către care se îndrepta admirația mereu reînnoită a filozofului ce nu și-a părăsit o dată burgul. Să fii bun. Fii stăruitor, fii luminos, fii vrednic, fii fremătător. Date fiind stelele de pe cer și legea morală din suflet.

Și nu uita: clipa e repede.

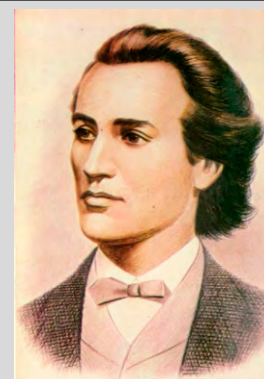
„Eminescu?

Erau de ajuns

fotografia din 1869

și Luceafărul...”

(C.D. Zeletin, „Adagii”)

C. D. ZELETIN

Reflecții despre haiku

Pentru noi, enigma haiku-ului stă în faptul că, în timp ce pătrunde spațiul artistic european, nu face priză cu el. Haiku-ul suferă, pentru gustul nostru, de o anumită devitalizare. E doar un puls ori un accent izolat, căruia îi lipsește, nedispunând de anvergură, tocmai pulsația și accentul. Aceasta însă nu-l împiedică să cunoască vigoarea proliferativă a criptogamelor exsanguie. Important este faptul că e mai puțin propriu spiritului european, în timp ce-i de-a dreptul emblematic pentru spiritul extrem oriental. Operă mai mult a vocației decât a geniului, el își propune mai curând să surprindă secunda decât să capteze eternitatea, râvna ambițioasă a europeanului. Apogeu al poeziei de notație, haiku-ul rămâne departe de aspirația noastră constructivistă, de sorginte elină. Spiritul european este înălțător de edificii ideatice, literare sau muzicale, de eșafodaje așadar, nu *pointilist*, probă că Seurat nu și-a găsit, la noi cel puțin, niciun emul. Miza europeană este eternitatea în stabil, nu în pasager; în masa luminii, nu în licărire; în afirmație, nu în părelnic; în unicitatea obiectului de artă, nu în reproductibilitatea lui artizanală. La japonezi, cultul punctului unic - iar haiku-ul e reductibil, în această privință, la un punct - își are originea în absența spaimei de vid ce-i caracterizează și în plăcerea suspendării semnului grafic ori sonor în neant: priviți-le desenul ce nu se înfricoșează de eventuala lipsă a ramei și de vacuumul în care-i plasat, ascultați-le vorbirea ori muzica. Sonetul este cel care exprimă, ca poezie cu formă fixă și chivot al clasicismului, spiritul european, nu haiku-ul. Sonetul își găsește similitudine într-o construcție, nu într-o intersecție de linii, adică într-un punct. Raportat la un volum, de pildă la un con, sonetul este o secțiune la distanță fixă de vârf, în timp ce haiku-ul e vârful însuși, adică un punct. Un punct ce conține potențial toate posibilitățile de dezvoltare, dar care e blocat. Un fel de materie hiperconcentrată, asemeni stelelor pitice albe - pentru a folosi termeni ai astrofizicii - condamnată la a nu cunoaște expansiunea. Numai prin optica acestei comparații reci putem înțelege haiku-ul, orfelină în spațiul european, trezind furorile pornirii adoptive, ce nu vor fi niciodată ale unei maternități firești, calme și suverane...

Dacă sonetul corespunde spiritului activ, haiku-ul exprimă spiritul contemplativ, obișnuința milenară cu punctul fix, impulsul de a trezi emoția estetică printr-un *flash*, nu prin universul structurat al luminii. El este mai mult legat de tăcere, o tăcere suficientă sieși, și de accidentul grafic din reprezentările sufletești, de aceea rămâne funciarmente apropiat picturii. Sonetul, legat mai mult de sunet, armonii, legi sonore ori de punctarea cu surpriză a monotoniilor prestabilirii, e înrudit cu muzica. Spațiu organizat cu rigoare, sonetul e atribut muzical al geometriei, în timp ce haiku-ul, fiind ipostază a punctului și deci a numericului, devine atribut vizual al aritmeticii; accentuând multiplul, exprimă dispoziția spre artizanal. Dimpotrivă,

evoluând spre o individualitate extremă, sonetul râvnește la unicat, rămânând în aria artei. În studiul genetic al acestor două forme fixe de poezie, atât de diferite, nu trebuie exclusă și apartenența lor la grupuri diferite de limbi: haiku-ul aparține unor limbi punctiforme, definite printr-un *staccato* sau, altfel spus, printr-un cîrîp care lasă afară prozodia și regulile ei, oprindu-și din arsenalul lor doar obligativitatea celor 17 silabe structurate în trei versuri... Sonetul aparține limbilor fluente, cu *legato* între silabe, cum sunt cele europene.

Cât privește concizia amândurora, se cuvine o precizare. Haiku-ul este scurt, sonetul e concis, ceea ce e altceva. Nu poate fi concis ceea ce este scurt; concizia e o consecință a regresării dimensiunii generoase, care începe să se corupă prin supradimensionare. Refuzând ideea în favoarea unei imagini din natură, haiku-ul se refuză filozofiei, nemairămânându-i pentru aceasta decât, eventual, simbolul ori sugerarea conceptelor filozofice. Pe de altă parte, o idee poate fi mai ușor concentrată decât o imagine. O legătură între scurtimea haiku-ului, ce-l împinge să evolueze spre un fel de interjecție, și concizia sonetului, generatoare de adagii, există totuși, fie și numai prin tendința amândurora de a evada din tirania fixității: așa cum există o pulverulență a evadărilor din sonet, la fel există și evadări din haiku (*jiyuritsu noka*), foarte practicate astăzi.

Dar, vai, cât de nedrept am trecut peste izvorul de frumuseți care este, totuși, haiku-ul!... Cât și peste observația mea după care poezia spațiului ortodox, venind dinspre răsărit spre Europa, căci *Răsăritul este numele Lui*, conține în matricile sale un dicteu, coborât din vechime, care avea să conducă poezii la descoperirea haiku-ului. Astfel, găsesc în *Prohodul Mântuitorului* versete ce amintesc haiku-ul, *avant la lettre*, deoarece haiku-ul a fost creat acum 450 de ani, iar *Prohodul*, operă a lui Theodor Studitul, în urmă cu aproape 1200 de ani. Iată câteva terține, pe care le cântăm cutremurați Vinerea Patimilor, în talmăcirea Ieromonahului Macarie (1780 - 1846), prieten într-ale muzicii cu Anton Pann: *Spânzurat pe lemn,/Cel ce spânzuri pământul pe ape,/In pământ cobori...* (Starea a II-a); *Primăvară dulce,/Fiul meu prea dulce,/Frumusețea und'Ți-a apus?! (Starea a III-a); Piere-amăgitorul,/Scapă amăgitul,/Cu-înțelepciunea-Ți, Doamne...* (Starea a III-a)...

...M-am izbăvit cu această revelație! Fiindcă tocmai mă întrebam dacă nu cumva, nu numai haiku-ul, ci și sonetul este o zădărnice. Dar poate că nici zădărnicii nu sunt, atâta vreme cât, vorba anticului Gorgias, nu pot fi dovedite...

(*Scrieri 2*, p. 126-130)

Elena POPOIU

O izbândă a râvnei cărturărești: C.D. Zeletin, *Scrieri*

Un *Cuvânt înainte la cele șapte volume de Scrieri* și o *Diacronie întocmită de autor*, gândită ca un excurs biografic – ambele așezate în deschiderea volumului – expun, de-a lungul a șaptezeci de pagini, reperele existenței eruditului cărturar C.D. Zeletin, scriitor, medic și, vreme de 45 de ani, profesor de biofizică la Facultatea de Medicină din București, venit pe lume în 13 aprilie 1935, „într-o sâmbătă, zi limpede”, tatăl punându-i în mână „prima floare de cais ce apăruse”. Scriitorul, care-și recunoaște oximoronica alcătuire, împărțită între „vocația lapidarității și palpitul spre expansiune”, își vede, în ceas fast, adunate-n bogat cuib, „aripile ostenelilor literare”. Privește în urmă cântărind în „felurimea” paginilor, toate scrise sub semnul lui *cum*, niciodată al lui *cât* și se simte liniștit la gândul că poate oricând dialoga cu „icoana virtuală a cărților nescrise”.

Acum se pregătește să numere până la șapte *Scrierile* în curs de apariție în seria *Distinguo* a Editurii Spandugino din București, întreprindere pentru care doamna Lavinia Spandonide, director al editurii, „spirit în care pulsează râvna faptei elevate”, binemerită deplin acest portret în șapte cuvinte. Suntem în fața unei Opera Omnia în șapte părți: prima, poezia proprie, ultimele două, poezia altora tradusă de „cel care s-a risipit în ele”; la mijloc, patru volume de proză „de un fel sau altul” – eseuri, istoriografie, proză aforistică și apoftegmatică – întregul împlinindu-se „într-un continuum urzit de o singură baghetă”.

Deloc întâmplător acest șapte! Șapte precum notele fluierate matinal de un sturz, în cireșul viei lui moș Alexandru Vârlan, vecinul cel „sprinten la minte, șugubăț și subtil” din satul copilăriei, Burdusacii fraților *Lulu și Dada*. Adult, fluierul continuă să-i sune în auz lui Dada și îl face să-i aștepte toate cele șapte note, poruncă sau chemare „la trezie, la grație, la reflecție și la treabă”. Și, mărturisește mai departe scriitorul în *Cuvântul înainte*, „n-am putut până azi să mă sustrag ei [poruncii]: stau multă vreme treaz, ador

bunăvoința, reflectez și mă dedau muncii. Iar când mă odihnesc, nu fac altceva decât să-i aștept fluierătura.”

Mult dăruști de carte frumoasă de la cel căruia i-a fost „dat prin fire” să apere „cauza scrisului frumos”, trăim bucuria unui nou dar de la C.D. Zeletin, o bucurie plină de admirație, o admirație vecină cu încântarea, pentru că

ne apropiem de o CARTE seducătoare pe dinăuntru și pe dinafară, rafinată ca un palimpsest, elegantă ca o apariție din gallimardiana *Pléiade* și având tușul satinat al nobilei file de *hârtie biblia* în nuanța ivoriului.

Regăsim în ea poezia lui C. D. Zeletin, antologiile reunite în 2005, purtând împreună un titlu de poem, *Nu-i mai ajunge sufletului...și* care reprezintă, în fapt, un florilegiu în două părți, *Călătorie spre transparentă și Andalusia*, lor adăugându-li-se și cele 10 *Sonete de odinioară*. În total, o sută patru poeme supraviețuitoare, prin care tind să renască din cenușă atâtea versuri îndelungi interzise publicării. Toate sunt

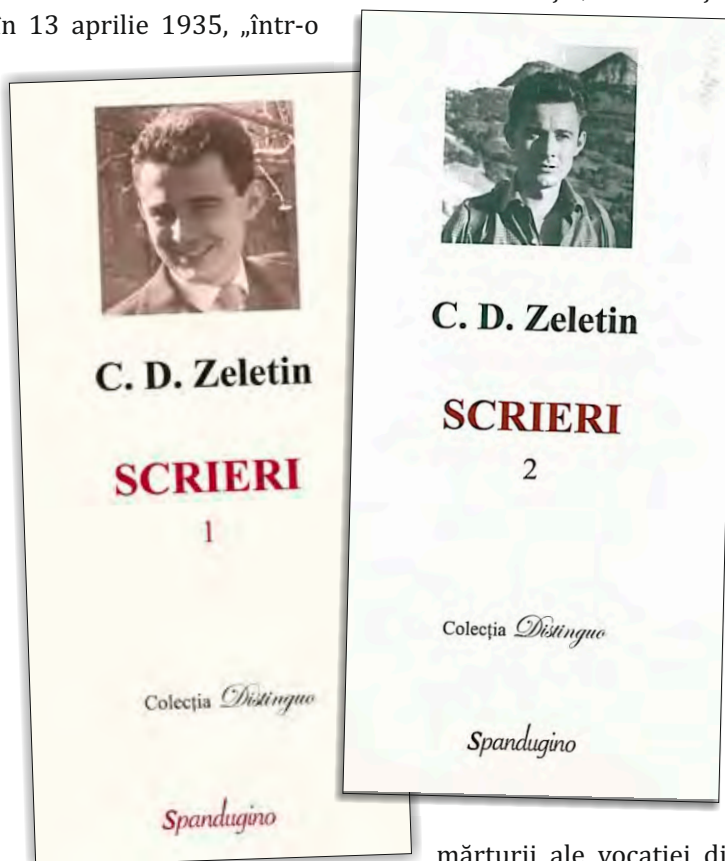
mărturii ale vocației dintâi a lui C. D. Zeletin, poezia, niciodată trădată, vibrația ei însoțind, pentru mulți neauzit arpeggiu, nevăzut filigran, fiecă rănd scris, fiecă gând, întreg modul său de existență.

„În filigran de arbori, giuvaier,
cade-amețită țandăra de cer.

O prind în brațe codrii și-o sărută,
cu ochi închiși, în nebunie mută.

Rămân uitați și n-aud că-împrejur
Au fecundat universal murmur...”

(*Arpegii de primăvară*)

VLAHUȚĂ REÎNVIITOR AL TRECUTULUI

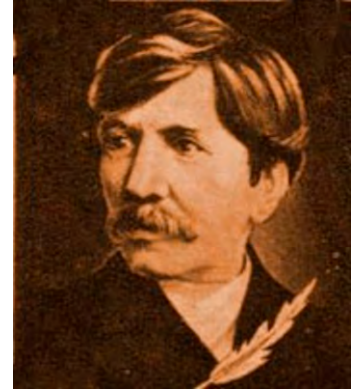
Fragment din conferința ținută sub auspiciile „Academiei Bârlădene”
la Casa Națională din Bârlad.

...Vlahuță pentru tineretul țării noastre nu este numai scriitorul ce ne-a alinat copilăria cu slovele lui fermecătoare și care ne-a însuflețit tinerețea cu avântul său sănătos și prielnic. El este mai mult decât atât. El este duhovnicul, părintele nostru sufletesc ce – din clipa în care am început să mergem singuri – ne-a îndreptat pașii pe calea cea adevărată, arătându-ne la orizont, ca punct de reper, întărirea morală inevitabilă pentru fericirea indivizilor și a țărilor cari îi adăpostesc.

Cu chip de apostol, blajin la vorbă, cu ochi pătrunzători și ageri, bătrânul scriitor din valea Pleșeștilor ne-a învățat în versurile sale să prețuim viața și să dorim munca. Poetul ne-a poetizat viața, romancierul, cugetătorul și nuvelistul ne-a dat directive. Însă acel ce ne-a dat cei mai adânci fiori când am înțeles tot farmecul cuvintelor lui Radu: „Ce ochi frumoși avea Margareta în seara aceea!”, acel ce cu mână de maestru ne-a arătat comorile de frumusețe și de bogăție ale țării noastre, acel legat trup și suflet de fiecare colțișor din blagoslovitul pământ al României și mai ales de încercatele meleaguri ale Moldovei lui Ștefan, era fatal să-și ia pana și muind-o în cerneală, să ne dea cea mai înălțătoare pagină a istoriei trecutului nostru.

Vlahuță a simțit și a scris. Răsfoind tomurile învechite ale cronicarilor, ridicând praful de pe hrisoavele roase de vreme, citind și culegând ori unde găsea amintiri din vremi ce nu mai sunt, el le-a adunat pe toate în sufletul lui mare și apoi liniștit, la gura sobei le-a scos la iveală rând pe rând, filă după filă. Și sub mreaja focului a ridicat perdeaua deasă ce se lăsase asupra trecutului și vâul uitărei s'a risipit ca fulgii de zăpadă la cele dintâi raze de soare. Vlahuță visa... Și visul lui, aci frumos, aci jalnic, coala îngrozitor, din când în când măreț, se torcea ca o poveste de demult pe care o bunică ne-a învățat s'o ascultăm în sfârșitul fusului...

G. Dem. Mihăilescu

Arhivă literară

Autorii poeziilor de mai jos au fost prietenii lui **Nicolae Labiș** și ai lui **Nichita Stănescu**.

Lui Aurel Covaci, Nicolae Labiș i-a dictat de pe patul de spital poezia „**Pasărea cu clonț de rubin**”.

Nichita Stănescu a dedicat familiei Aurel și Stela Covaci, în semn de prietenie, volumul de versuri „**Tânjiri către firesc**”.

Aurel Covaci, cunoscutul traducător din literatura universală, vorbitor fluent a 14 limbi de largă circulație, a primit de la Nichita Stănescu aprecierea: „- Tu ești poliglot în 14 limbi străine, iar eu sunt poliglot în limba română!”

AUREL COVACI

PORUMBELUL PĂCII

Ager, liber ca o boare
Sub a cerului cunună
Cu aripile de spumă,
Porumbelul-a prins să sboare.

Sborul mândru, sborul vajnic,
I-l privesc săteni din luncă
Și-i urează viață lungă
Sub văzduhul țării, pașnic...

Val-vârtej se-avântă uliul
Cel cu ghiare ascuțite...
Fețele-s încremenite:
„Îl omoară, nesătutul”.

Și începe-n luncă larmă,
Despicând albastre liniști...
Însă straja, dintre miriști,
Slobozi un foc de armă...

Porumbelul iară, iară,
Plutitor, semeț, se-avântă...
Fericită, lumea cântă
Sub seninul cer de vară.

Peste marginea prisăcii
Și străvechiul codru verde
Sboară și în zări se pierde
Albul porumbel al păcii...

(„Tânărul scriitor”, II, 5 -6, mai - iunie 1953, p.23)

STELIANA POGOR

FLĂCĂULUI DRAG

Mi-ești drag ca bucuria pe pământ,
Ca țara, ca ogorul nesfârșit.
Visez o zi în care-aceiași cânt
Să-l înfrățim prin grâne, unduit.

Cu optimismul unei mari credinți,
În primăvara asta timpurie
Am strâns viața-n brațele-mi fierbinți,
Cu prima rază - primul zâmbet, ție!
Și-am însemnat poemul ce nu-l știi
Pe fond de cer - iar sufletul deschis,
Privind în zarea verzilor câmpii,
L-am contopit cu-al ierburilor vis.

Îl împletesc și-l despletesc mereu.
Ba-i o cunună, ba i-un braț de flori.
Fii ai pământului, asemeni tu și eu.
Îi luăm din mană-n fiecare zori.

Nu ți-am spus dragostea, n-o știi. Molatic
Mai plânge-n taină-o undă de pârâu.
Mănunchiul de-albăstrițe-i singuratic.
Tu porți lumina spicelor de grâu.

Voi năvăli curând de după dâmb,
Așa cum intră primăvara-n sat,
Și-am să te copleșesc în flori de câmp
Și-n cântece de lan înfiorat.

Mi-ești drag ca bucuria pe pământ,
Ca țara, ca ogorul nesfârșit.
Cred într-o zi în care-aceiași cânt
L-om înfrăți prin grâul unduit.

(„Tânărul Scriitor”, V, 3, martie 1956, p. 70)

Procesul CARAGIALE – CAION *

Înainte de ședință

Încă de pe la orele 11 a.m., un public numeros aștepta cu nerăbdare înaintea sălei de ședință a Curței cu jurați, deschiderea ușei ca fie-care să ocupe un loc în sală.

D. Ralet, comisarul palatului, a postat imediat un cordon de jandarmi, ca ordinea să fie astfel menținută și să nu poată pătrunde în sală de cât persoanele prevăzute cu bilete de intrare.

La orele 12 jum. se deschide ușa și un număr mare de doamne și domni, amici și cunoscuți de ai părților, intră în sală.

În dreapta la o masă stă d. Caragiale azistat de apărătorii d-sale, d-nii P. Grădișteanu, B. Delavrancea și P. Missir.

În stânga, la o masă, stă d. A. Ionescu, tatăl inculpatului împreună cu apărătorii fiului d-sale, d-nii G. Danielopol, decanul facultății de drept, I. Tanoviceanu profesor de drept penal la facultatea de drept din București și d-nii avocați G. Meitani, Mitescu și Băileanu.

Procesul se amână

La un moment dat se răspândește prin sală zvonul că judecarea acestui proces se amână!

Într'adevăr, grefa Curței cu jurați nu primise încă dovada că inculpatul Caion a primit citația, așa că procedura nefiind îndeplinită conform legii, procesul nu e în stare de a se judeca. Inculpatul Caion ținând însă a se judeca astăzi procesul său, d. președinte Rîmniceanu a dispus a se aștepta o nouă dovadă de primire a citației, pe care, inculpatul Caion, a semnat'o, și ast fel s'a evitat amânarea procesului.

Deschiderea ședinței

La orele 1 și un sfert se deschide ședința de către d. președinte Victor Rîmniceanu, azistat de d. judecător Nicolau și de d. supleant Bosie.

Fotoliul ministerului public este ocupat de d. procuror Slătineanu.

După deschiderea ședinței d. președinte ia un scurt interogator inculpatului, apoi se face apelul juraților din actuala sesiune.

Se observă că printre jurați fac parte mulți intelectuali și profesori universitari ca d-nii Rădulescu-Motru, Onciu, Iorga, Densușeanu, Procopiu, etc.

Comisiunea juraților

D. președinte Victor Rîmniceanu pune apoi în urnă numele a 25 d-ni jurați din care ies la sorți următorii d-ni jurați:

Prim jurat iese d. Anghelovici, ies apoi următorii: Asan Vasile, Niculescu Dorobanțu Constantin, Maltezeanu Constantin, Brădescu Gheorghe, Rioșanu Alexandru, Cuțescu Ion, Vasilescu Petre, Năcescu Constantin, Lupan Nicolae, Dumitrescu Petre și Mănciulescu Constantin.

Recuzările lui Caion

Următorii d-ni jurați eșiți la vot, au fost recuzați de inculpatul Caion: Iorga Niculae, Socec Ion, Ghidionescu Dimitrie, Ovid Densușianu și Pompilian Ion.

Intrarea în dezbateri

După ce d-nii jurați depun jurământul legal, d. președinte

Rîmniceanu ordonă d-lui grefier să citească plângerea d-lui Caragiale precum și articolele încriminate.

D. grefier Sachelarie dă citire plîngerei d-lui Caragiale cât și articolelor din „Revista Literară”, intitulată „*D.Caragiale*” și „*D.Caragiale n'a plagiat!?*”

Interogatorul lui Caion

D. pr. Ai auzit d-le Caion cele ce ți se pun în sarcină și anume calomnierea d-lui Caragiale. Stăruiești în cele ce ai scris?

Caion. Da, stăruiesc, căci d. Caragiale a plagiat și apoi am și cartea după care a plagiat.

Pr. Ce te-a făcut pe d-ta să-l arăți lumii ca plagiator pe d. Caragiale?

Caion. Faptul că și-a bătut joc de mine în „Moftul Român” timp de câteva luni, făcându-mă „pederast și masturbant” m'a făcut să caut a mă răzbuna pe dînsul. El m'a chinuit luni de zile și eu am căutat să mă răzbun. Și dacă am rușinea de a mă vedea aci, apoi el e vinovat, căci eu am urmat școala lui.

Pr. De ce n'ai declarat de la început că a plagiat după Tolstoi și ai zis că a plagiat după Kemeny?

Caion. A fost o cursă, căci alt-fel nu mă dădea în judecată, după cum n'a dat în judecată pe Last și alții.

Pr. Va să zică injuriile din „Moftul” te-au făcut să calomniezi pe I. Caragiale?

Interogatorul d-lui Caragiale

Pr. D-le Caragiale, o să bine-voești a ne da o scurtă lămurire asupra celor publicate în „Moftul”.

Caragiale. D-le președinte. În calitate de director al „Moftului”, plecând la Sinaia, pentru a mă repauza, am lăsat pe d. Ranetti, ca să-l dirijeze. Am avut și am încredere în colaboratorii mei și nu mă interesam de ziar.

Într'adevăr observând că în lipsa mea, „Moftul” a devenit o tribună de polemică între studenți, am venit în București și am oprit a se mai polemiza în acest mod.

Și apoi, eu care mi-am făcut o carieră din cele ce scriu, nu scriu nimic fără a semna. Ar fi și absurd să iscălesc cu pseudonime. Așa dar, eu renunț la ori-ce acțiune în calomnie prezentă și viitoare, dacă o anchetă juridică literară, ar dovedi că eu am scris ceva, fără a subscrie cu numele meu.

D. președinte face apoi și alte întrebări, mai puțin interesante.

D. Delavrancea pune apoi întrebări inculpatului

Î. De ce inculpatul a pus pe două coloane și de unde a luat părțile care dovedesc plagiatul?

Caion. După Tolstoi.

D. Danielopol și d. Tanoviceanu intervin și se opun la interogarea inculpatului.

D. Președinte spune că partea civilă are dreptul la întrebări și dă voe d-lui Delavrancea să continue.

Î. D. Caion a publicat foile cu litere chirilice, cari dovedesc plagiatul?

Caion. Nu vrea să răspundă.

D. președinte și d. procuror își însușesc întrebările și le repetă. Atunci Caion răspunde că el le-a tipărit pentru a face farsa mai picantă și a da loc la polemică.

D. Delavrancea văzând că inculpatul nu voiește a răspunde la întrebări, renunță a mai pune și alte întrebări.

Se dă cuvântul d-lui Delavrancea.

Pledoaria d-lui Delavrancea

D. Barbu Delavrancea ia cel d'intîiu cuvântul în numele părții civile și spune în rezumat următoarele:

Un atac injust a fost îndreptat în contra d-lui Caragiale și acesta era cu *dovezi materiale* plătuite de acuzat, și dovezi de așa natură în cît un om care ține la cinstea lui, nu putea trece asupra lor, ci trebuie să vină aci.

Vă mărturisesc d-lor, că dacă d. Caion se mărginea la o critică literară, la injurii chiar, și nu plătuita și acea probă materială (foile volante tipărite cu litere kirilice) d. Caragiale nu intenta proces.

Dar să vedem ce a făcut d. Caion?

D. Caion, pentru a se răzbuna, pe d. Caragiale, cum spune d-lui, a plătuit un falș, a tipărit niște foi, cu o parodiare din însuși Caragiale și înțelegeți, că ori ce caricatură făcută după un portret samănă cu portretul, d. Caion a necinstit pe d. Caragiale, l'a calomniat, l'a expus hulei publicului.

E cu neputință să alerg în fața lumii și să-i spui că foile sînt falșe, lumea se încrede în toate și mai ales cînd aude strigînd pe d. Caion: „Am cartea lui Kemeny!”.

D. Caragiale a plecat în Ungaria, a cercetat și după două luni de zile, d. Caragiale a stabilit că Istvan Kemeny nu există și atunci numai acuzatul de astăzi a întors'o și a spus că *Kemeny e Tolstoi*.

De și noi puteam refuza a ne judeca asupra acestui plagiat în care e introdus numele lui Tolstoi, noi totuși am primit și ne judecăm astăzi cu plagiatul din Tolstoi și vom dovedi că si aceasta e o calomnie.

Inculpatul susține că a voit să întindă o cursă lui Caragiale?

De ce n'a luat atunci din Tolstoi pasagii ca să-l pună pe Caragiale pe 2 coloane și a preferat să ieie pe însuși Caragiale și să zică că a luat după Kemeny?

Dar acesta e un falș și nu o cursă!

D. Delavrancea dă apoi câteva pilde de falșurile d-lui Caion. Arată cum a falsificat un document istoric publicat în „Noua revistă romîină” intitulat: „Un nou răsboiu al lui Mircea”.

D. Caion publică un studiu asupra lui Isus în 18 pagini. Închipuiți-vă despre Isus în 18 pagini, cînd s'au scris în mii de volume! Dar interesul acestei broșure e altul. Pe contra-pagina broșurei sunt notate printre alte opere ale lui Caion, și niște lucrări interesante ca: „Essais sur la decadence Romain” un volum de 3.50 editura Victor Reto.

Întrebîndu-se, editorul despre această operă a răspuns, că n'a editat nimic din operele lui Caion.

Înainte ca inculpatul să-și susțină calomnia, nu pot vorbi nimic asupra chestiunii a doua, a plagiatului după Tolstoi.

Nu mă pot opri însă, de a vă ruga ca prin verdictul dv. să apărați cinstea unui om, reputația lui și singurul său capital, agonisit după o muncă de 30 de ani, renumele și câte-va opere literare.

Rechizitorul d-lui procuror

D. procuror Slătineanu arată că rolul d-sale nu e de cît de a arăta, dacă fapta inculpatului Caion, e sau nu pedepsibilă.

Inculpatul Caion a calomniat pe d. Caragiale și nu poate dovedi cu nimic cele ce a susținut.

Prin urmare fapta d-sale e o calomnie și ca atare pedepsibilă

de lege.

Cer deci un verdict afirmativ de culpabilitate contra inculpatului Caion.

După requizitorul d-lui procuror Slătineanu ședința a fost suspendată pentru 10 minute.

La redeschiderea ședinței, vor lua cuvântul avocații inculpatului.

Pledoaria d-lui Danielopol

Sînt de 38 de ani în țara romîneasă, și după cum n'am văzut proces de ultragiuri intentat unui decan de barou, de niște magistrați, cazul meu, tot așa n'am văzut proces la fel cu cel de azi.

D. Caragiale, pe care-l apreciez și pe care-l gust de mult, am rîs de m'am strîmbat la piesa d-sale: „*O scrisoare pierdută*”, d. Caragiale un om cu spirit și cu bun simț a fost, cred, sedus de alții a face acest proces și d. Caragiale e nenorocitul care trage firele în această țesătură, urzită în contra lui Caion.

Căci, d-lor, Caion e condamnat la 3 luni închisoare corecțională, 10 mii de lei despăgubiri civile și ce e mai mult s'a găsit un Senat universitar, care înainte de a exista o sentință definitivă a eliminat pe Caion din universitate.

Că e cheste urzită în contra lui Caion e și faptul că d. Caragiale cere 20 000 lei. D-lor, aceasta este chestie de tarapana, căci pentru o calomnie personală nu se cere mii de lei. Nu e deci chestie de inimă, ci de tarapana.

Cred d-lor jurați, că pentru plăcerea de a nu zgudui reputația d-lui Caragiale, nu veți omori un om, răpindu'i prin condamnare ori ce drepturi civile și politice.

Admițînd că Caion ar fi calomniat pe Caragiale nu era mai nobil ca d. Caragiale să-l fi zdrobit prin câte-va articole?

Contra d-lui Ioga

Dar spune d. Danielopol, adevărata glorie a țării romînești, Eliade Rădulescu, a fost terfelit de un școlar anume Iorga, prin niște articole publicate în ziarul „Timpul”.

Acest Iorga care e un Iorga, n'a fost dați judecăței, și a fost lăsat să continue a fi: „lung și subțirel

și nimica, vai, de el”

Cum am mai spus'o, nu d. Caragiale e culpabil, ci *societatea mutuală clandestină, cu ramificațiuni prin universitate, prin provincie și prin cluburile politice, caută a nimici pe toți acei cari nu vor să li se ploconească*.

Caion a fost atacat într'un mod nerușinat și imoral prin ziarul „Moftul” și față cu aceasta el putea să-ți facă, d-le Caragiale, o incriminare și mai gravă de cît ceea ce ți-a făcut.

D-ta l'ai înjurat prin alții, sau ascuns sub anonim. El a avut curaj și are conștiință, căci înfrunta ori-ce pentru a-și apăra convingerile sale.

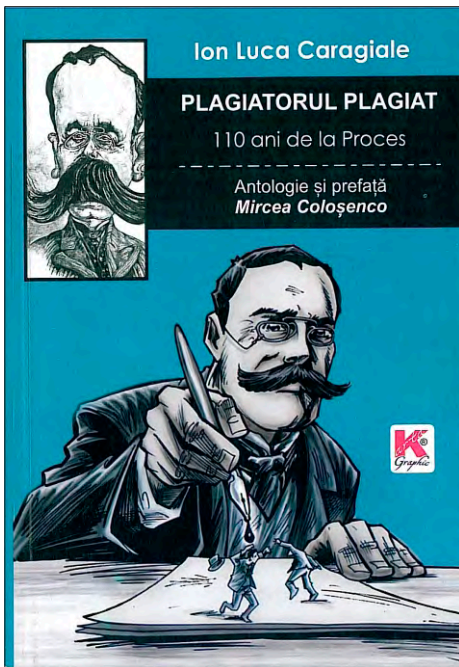
D-v., d-lor jurați, nu trebuie să luați lucrurile așa judaic cum le prezintă partea civilă.

Trebuie să judecați, dacă Caion în inima lui a avut intenția de a calomnia.

Caion a avut convingerea că d. Caragiale a copiat din Tolstoi.

Academicianii și politicianii

D. Caragiale întreprupe pe d. Danielopol și i spune că n'a copiat.

D. Danielopol îi răspunde următoarele.

- Nu te supăra, amice Caragiale, căci ești în bună companie.

La noi în țara românească toți autorii români, nu s'au ilustrat de cât prin plagiate, toți academicienii nu s'au ilustrat de cât prin plagiate, toți politicienii prin maimușeală.

Nu te supăra, d-le Caragiale, căci ești în bună societate.

Cei-l'alți avocați vor arăta asemănarea dintre drama d-tale și cea muscălească.

De! ai făcut și d-ta o prostie, ai transplatat un subiect barbar, un subiect muscălesc ca românesc! D-le Caragiale, țărani noștri nu's criminali, nu's barbari ca acei pe cari i-au transplatat din rusește.

Cum am spus ai făcut o prostie, și nu te supăra, căci ori ce s'ar spune nu semeni cu Caragiale din „Scrisoarea pierdută”.

Și de ce te-ai supărat pe Caion, când tot ai copiat, pe un sfert, pe jumătate, dar tot ai copiat?

D-lor jurați, nu cred că veți nenoroci pe un om, care are curajul să dea în vileag un plagiat.

Nu cred, d-lor jurați, că veți face pe placul acelei societăți compusă din profesori universitari, academicieni, literați, etc. cari toți au la activul lor plagiate, societate care a făcut pe Caragiale să intenteze proces lui Caion.

Un incident

D. președinte Rîmniceanu oprește pe d. Danielopol de a mai ataca pe profesorii și academicienii absenți, care zice d. Rîmniceanu, sunt înconjurați de respectul nostru. La caz contrar, îi va retrage cuvîntul.

D. Danielopol, cerînd achitarea lui Caion, termină pledoaria sa.

Ia cuvîntul apoi d. Băileanu.

Pledoaria d-lui Băileanu

D. Băileanu analizează drama d-lui Caragiale, paralel cu drama lui Tolstoi *Puterea întunericului* și găsește că există multă apropiere între elementele, cari constituie țesătura dramelor în chestiune.

Ce-i drept, tipurile sunt deosebite, dar țesătura dramatică e aceeași.

Citează mai multe pasagii din ambele drame și găsește că există o asemănare nu numai în idei și sentimente, dar și în expuneri și gesturi.

Aceste apropieri, spune d. Băileanu, îndreptățesc pe Caion să învinuiască pe Caragiale de plagiat.

Cursa lui Caion cu Kemeny a reușit, căci d. Caragiale a dat-o mai întîi, înaintea Curței cu jurați, crezînd că n'o să putem dovedi plagiatul.

D. Băileanu termină cerînd achitarea lui Caion.

Scandalul Iorga – Danielopol

D. Iorga se afla în ședință și a auzit cuvintele ce'i le-a adresat d. Danielopol, în cursul pledoariei.

După pledoaria d-lui Băileanu se suspendă ședința.

Atunci se apropie d. Iorga de d. Danielopol și se adresează cu următoarele cuvinte către d. Tanoviceanu:

„D-le Tanoviceanu, n'ai putea să'mi spui care e cauza că d. Danielopol m'a atacat?

Eu nici nu-l cunosc, n'am vorbit de cînd sînt cu el și nu știu ce are cu mine de mă înjură?

De, n'oi fi eu frumos, dar nici d-sa nu e mai frumos.

Slavă d-lui, de cînd mă știu, n'am adresat nimănui nici o bătărănie! Am atacat pe mulți, însă cu cuvinte frumoase, subțire, cu

alte cuvinte.

Provocarea la duel

„Te autoriz să-i spui d-lui Danielopol, continuă d. Iorga, că ori-cît e el de decan al baroului și al facultății de drept, eu am să-i cer satisfacție și chiar diseară, îi voi trimite martori”.

Scandalul ar fi luat proporții mai mari, dacă d. Danielopol n'ar fi avut prudența și tactul de a nu răspunde nimic d-lui Iorga.

Reînceperea dezbaterilor a pus cu desăvîrșire capăt acestui incident.

Se dă cuvîntul d-lui Delavrancea pentru a răspunde.

Răspunsul d-lui Delavrancea

D. Delavrancea răspunde mai înîu d-lui Danielopol, spunînd că desaproabă terfelirea, academicienilor, a profesorilor și a literaților noștri, pe cari d. Danielopol îi arată ca plagiatori.

D. Delavrancea trece apoi la chestiunea plagiatului și răspunde cuvînt cu cuvînt apărătorilor lui Caion, și în special d-lui Băileanu.

Nu cerem un verdict de răzbunare, ci un verdict de dreptate.

D-v. veți spune dacă mîine pot spune unui financiar: ai furat, unui medic: ai omorât, unui avocat: ți-ai trădat partea, dv. Veți spune dacă calomnia, falșul pot să troneze și dacă poți în libertate zdrobi reputația unui om, pentru care și-a sacrificat o viață.

Calomniatori și hoți, iată teza lui Caion și prin achitarea lui, confirmați în mod indirect că societatea noastră e plină de hoți și calomniatori.

E adevărat că apărătorul lui Caion a zis că există *apropiere* între țesăturile dramei, dar tot conchide că am plagiat. Apoi d-lor, apropiere există între toate patimile omenești și e ridiculă această acuzare.

Apărarea a cerut milă pentru Caion, eu vă cer să aveți în vedere cinstea lui Ion Luca Caragiale.

Regret că un distins profesor universitar, a afirmat că e un complot în contra lui Caion, și că profesori, academicieni, literați, etc. s-au năpustit contra lui Caion.

Ne acuzați că din interes am pornit acest proces? Ei bine, interes și ură găsiți la noi cari ceream lui Caion o simplă retractare a calomniilor, ca să-l ertăm? Și el n'a primit, căci nu e de talie a se pocăi și pentru că se complăce în calomnii.

D. Danielopol se miră că am cerut 20 000 lei. Ei bine, pe Caragiale l'au mîhnit calomniile, l'au discreditat în piața literară, l'au compromis și aceste toate trebuie despăgubite.

Dar acest om, care după d-v. chiar a ilustrat și va mai ilustra viața noastră literară, a cheltuit cu acest proces pentru a aduna dovezi.

D. Delavrancea trece apoi la examinarea în mod paralel a ambelor drame.

Expune subiectele dramelor și trece la analiza tipurilor, a țesăturii dramatice, a tuturor elementelor ce compun ambele drame.

D. Caion se plînge că a fost făcut pederast și trimis la Constantinopol printr'un articol din „Moftul”.

Dar de și nu aprobăm asemenea articole de ziar, totuși a avut un motiv, căci inculpatul de azi, la vîrsta de 22 de ani, n'a găsit în antichitate nimic demn de relevat de cît pederastia.

Și Caion a făcut o operă, zeificînd pe Alceu, un pederast, a scris un volum prin care nu face nimic alta, de cît a propaga, acest vițiu oribil.

Iată ce fond sufletesc, ce concepție de morală are inculpatul de azi.

El ne spune că bărbații din antichitate aveau „viții artistice, iubind băieți de 15-16 ani”.

Ei, bine, d-lor, acestea sunt teze de dezvoltat, de scris, de împărțiat prin tinerimea noastră?

Citește apoi, pasajii pornografice din opera lui Caion.

Nu la Constantinopol trebuie trimis autorul acestei otrave, acestei opere, ci pe mâna poliției și opera lui trebuie oprită ca nu cumva să ajungă în mâna copiilor noștri.

Am sfințit noi, români, cu frumusețea și genealitatea antichității ca să ajungem a cînta viiile cele mai oribile.

Senatul universitar și-a făcut datoria și a izgonit din Universitate pe acest propovăduitor al pederastiei.

Rămîne, acum, ca d-v. să redați reputația și cinstea d-lui Caragiale, terfelită de acest calomniator.

Arătați, d-lor jurați, că instituția juraților e aptă a judeca cu aceeași competență și procesele literare, ca și crimele.

*

La orele 7 jum., se suspendă ședința pînă la orele 9 jum., cînd se vor continua dezbaterile acestui proces.

Ședința de noapte

Pledoaria d-lui Tanoviceanu

La orele 9 și jumătate se deschide ședința de noapte.

D. Tanoviceanu ia cuvîntul cel d'intîiu și arată care sînt motivele care i'au îndemnat să apere pe Caion.

Stimez pe d. Caragiale foarte mult dar nu-l înțeleg de ce vrea să sdrobească pe un tînăr, pe un începător ca Caion.

Șeineanu și Zdrelea

Vă revoltați că vi s'a zis Zdrelea, d-le Caragiale dar uitați că unul de sus, din al d-voastră, a aruncat același epitet unui distins literat și foarte muncitor, dar care din păcate era evreu.

N'o să tăgăduiți că d. Urechia, scriitor reputat, a zis Zdrelea lui Șeineanu, un om de valoare, dar...evreu!

Și nu s'a făcut proces și d. Urechia n'o fost adus la jurați.

Calomniarea și critica cu epitete e așa dar o școală în țara noastră.

D. Tanoviceanu discută apoi din punct de vedere juridic ce e o calomnie.

Dar să venim la plagiat. „Năpasta” d-lui Caragiale e sau nu plagiată? Persoana mea am s'o înlătur și am să dau glas criticei.

Criticul din „Națiunea” din 1892 spune că o eroare literară a făcut d. Caragiale și spune că sub impresia lui Dostojewsky a făcut o piesă proastă.

D. Neculai Iorga în „Lupta” arăta că drama „Năpasta” seamănă cu romanele rusești.

În „Independence” găsim o critică prin care se arată o asemănare a „Năpastei” cu „Fedora” lui Sardou.

D. Gherea, cel din urmă și cel mai de seamă dintre critici, apără pe d. Caragiale de imputarea că el ar fi inspirat de autorii ruși. Nu contestă însă d. Gherea, ba chiar afirmă că subiectul din „Năpasta” se aseamănă cu subiectul din romanul lui Dostojewsky „Crimă și Pedepsă”.

Pe toți aceștia care spun că există o asemănare că ai plagiat, nu i-ai adus la jurați. Pe Caion cauți însă să-l zdrobești.

De aceea am venit aci să-l apăr, căci ar fi nedrept să lovim în cel slab, cînd el urmează școala noastră și exemplele ce le-am dat noi.

D. Tanoviceanu cerînd achitarea lui Caion, arată că chiar în cazul cînd l'ar găsi vinovat, au mijlocul de a restabili cinstea d-lui Caragiale, condamnîndu-l la despăgubiri civile.

Se suspendă ședința pentru 5 minute.

Pledoaria d-lui Mitescu

După reluarea dezbaterilor, d. Mitescu face un rezumat al afacerii, o înșirare a mijloacelor de apărare și combate acuzațiile violente ce s'au adus inculpatului Caion.

D. Mitescu face apoi portretul lui Caion, arătîndu-l juraților sub niște culori foarte favorabile.

Trece la chestia plagiatului și cu această ocazie face aluzie la o notă publicată în josul nuvelei „În noaptea învierii” prin care autorul vorbește de plagierea subiectului.

Cum d. Mitescu n'a înțeles aluzia d. Caragiale o explică și arată juraților că după o discuție ce a avut-o într'o societate literară, a arătat că se poate scrie o nuvelă bună, tot atît de bine în 5 pagini ca în 50 și a refăcut atunci nuvela „Făclia de Paște”, scrisă în 50 de pagini, scriind'o cu același succes în 5 pagini.

D. Mitescu susține apoi plagiatul, comparînd ambele drame.

La orele 1 și un sfert dezbaterile au fost declarate închise și d. președinte Rîmniceanu a făcut un scurt rezumat al dezbaterilor.

Întrebările

După terminarea rezumatului d. președinte citește următoarele întrebări d-lor jurați, la care au răspuns:

1) *Delicentul C.A. Ionescu-Caion este culpabil că prin articolele publicate în Revista Literară, a prepus asupra lui Ion L. Caragiale, fapte cari ar expune pe reclamant la pedepse sau disprețul publicului?*

2) *Cauzat-a prin aceste articole prejudicii materiale reclamantului?*

3) *Care e quantumul prejudiciilor?*

Sentința

După o scurtă deliberare jurații aduc un verdict de achitare.

Emilian
(alias Constantin Mille)

* „Adevărul”, București, XV, nr. 4622, 12 iunie 1902, p. 2.

Mircea COLOȘENCO

80 de ani de la naștere: 31 martie 1933

ELEGIILE lui Nichita Stănescu – în limbi slave

În urmă cu patru decenii, apărea, la Editura Tineretului din București, volumul *11 elegii* de Nichita Stănescu, al patrulea în ordinea editării (Dat la cules: 08.04. 1966; Bun de tipar: 07.07.1966; tiraj: 4140 exemplare). Din sumarul lui, lipsea **Elegia oului, a noua**, datorită cenzurii exercitate de redactorii-șefi ai editurii (Viorica Mihăileanu și Gheorghe Buzatu), deși aceasta fusese publicată inițial în presă (*Gazeta Literară*, XIII, 4, 27 ian. 1966, p.1), fiind deja „testată” de Direcția Presei și Tipăriturilor! Anterior, văzuseră lumina tiparului: **Elegia a doua, getica** (*Gazeta Literară*, XI, 40, 30 sept. 1965, p. 5), **Elegia a treia** (*Gazeta Literară*, XII, 47, 18 noiembrie 1965, p.5) și **Elegia întâia** (*Gazeta Literară*, XII, 48, 30 noiembrie 1965, p. 5)

La sfârșitul lunii septembrie 1966, intrase volumul în librării.

Primele cronici literare se datoresc lui Ion Gheorghe (*Et in hiperborea ego*, în *Luceafărul*, IX, 40, 1 oct. 1966, p. 7) și Matei Călinescu (*Poezie și profunzime*, în *Gazeta Literară*, XIII, 40, 6 oct. 1966, p. 7), urmate de cele semnate de N. Manolescu, Mircea Martin, Radu Cârneli, Dimitrie Costea, Voicu Bugariu, Lucian Raicu, Laurențiu Ciobanu, M.N. Rusu, Șerban Foartă, Ion Acsan, Constantin Pricop, Gheorghe Tomozei, Victor Felea, Marin Mincu, Ion Lungu, Bodor Pál, Dumitru Bălăeț, după cum se observă, mai mult poeții și-au spus cuvântul, atrași de noutatea poematică.

Redăm câteva considerații critice:

„Elegiile sale sunt aproape toate *elegii ale opțiunii*. Și, în aceeași măsură, *elegii ale unicității*, căci unitate înseamnă consecvență, iar consecvență e opțiune repetată.” (Mircea Martin)

„Nucleul elegiilor îl constituie contemplarea dinafară a omului, o dureroasă contemplare de sine. Ieșirea din sine a omului și contemplarea condiției sale cu un ochi exterior, deci relativizarea sa.” (Lucian Raicu)

„Plictisit parcă de farmecul juvenil, de aerul serafic răspândite de poemele sale mai vechi, Nichita Stănescu perseverează de câțva timp – de *11 elegii* mai precis – într-o poezie de sfere abstracte, turmentată de mustul amar al cunoașterii.” (Dumitru Micu)

„Ctitor al unui limbaj liric în poezia românească din ultimele decenii – adorat, hiperelogiat, dar și controversat și negat ca, odinioară, un Ion Barbu sau un Tudor Arghezi – Nichita Stănescu trebuie citit vers cu vers, silabă cu silabă și acolo unde versul este strigăt, om și piatră, și unde totul pare simplu și deja spus cu mii de ani înainte.” (Constantin Crișan)

Întâia traducere a uneia dintre elegii, **A unsprezecea** (*Intrare în muncile de primăvară*), aparține lui Petru Popescu,

Eleventh Elegy, în „Romanian Review”, XXII, 3, 1968, p. 19-22.

Întâiele traduceri integrale ale volumului au apărut, în limba cehă, la Praga, în 1969, datorită Evei Strebingerova și Josef Hrišal și în germană de Dieter Schlesak, în București. Au urmat ediții, în 1970 (bilingvă, română-engleză, trad. Roy MacGregor-Hastie); 1975 (engleză, Petru Popescu și Peter Jay); 1987 (bilingvă, română-italiană, Claudio Parenti și Fulvio Del Fabbro); 1994 (spaniolă, Pierre Zekeli).

Dacă toate edițiile enumerate până acum au apărut pentru Occident, iată că, în anul 2004, la Chișinău, în Editura „Mesagerul”, au văzut lumina tiparului două elegante ediții bilingve, româno-rusă și respectiv, româno-ucraineană, pentru Orientul european.

Ambele ediții se datoresc aceluiași întrepid poet Valeriu Matei, care în calitate de editor, adnotează, pentru fiecare ediție în parte; „e un modest omagiu adus Marelui Poet la împlinirea a 70 de ani de la nașterea sa. Este cea dintâi traducere integrală în limba rusă (și respectiv în limba ucraineană) a celor **11 Elegii** (*Cina cea de taină*) – cheia de boltă a universului poetic creat de Nichita Stănescu).

De altfel, edițiile au fost realizate cu sprijinul financiar al Editorului și al Fundației „Union Fenosa” din Republica Moldova, reprezentată de d-l Ignacio Ibarra, care, la rândul-i, ține să sublinieze că gestul făcut e pentru a oferi „o plăcută reîntâlnire cu una din operele de referință ale poeziei moderne”.

Traducerea în limba rusă aparține Miroslavei Metleaeva, iar, în limba ucraineană, poetului Ivan Draci, cu ajutorul lui Valeriu Matei, a Miroslavei Metleaeva și a Galinei Rogovaia. Imaginile de pe copertile edițiilor reproduc creațiile pictorului Iurie Matei (*Umbra unei păsări peste arma unui cântec*, la ediția rusă; *Popas în pustiul geometric*, la ediția ucraineană).

De menționat faptul că, în limba rusă, creația poetică nichitiană a fost transpusă, într-o versiune datând din 1984, de către un colectiv de traducători sub coordonarea lui Iuri Kojevnikov, care este și traducătorul a patru dintre elegii, însă, în limba ucraineană, nu fusese transpus nici măcar un vers.

În aceste ediții, dat fiind faptul că poetul-editor Valeriu Matei este un fin cunoscător al ambelor limbi slave, dar și al subtilităților poematice ale limbii române-materne, transpunerile se constituie în reproduceri firești, echilibrate ale limbajului și sensurilor nichitiene în cele două limbi slave de dincolo de Nistru. De altfel, este meritul întregii echipe care s-a ocupat nu numai de traducere, cât și de „operațiile ascunse” publicului în realizarea unei cărți.

Costin CLIT

DESPRE MANIFESTĂRILE NAȚIONALISTE DIN ORAȘUL BÂRLAD

Spiritul naționalist s-a manifestat și în orașul Bârlad în mediu intelectual, atât în rândurile profesorilor, cât și ale elevilor, influențați de studenții sosiți din marile centre universitare.

Elevii evrei sunt incluși în societățile culturale liceale din orașul Bârlad. În anul școlar 1920 / 1921 a izbucnit un incident între evrei și români cauzat de „o caricatură a unui evreu adusă de un român”.¹

Cezar Ursu, director, trimite Ministerului Instrucțiunii la 29 ianuarie 1923, o copie de pe procesul verbal a conferinței școlare, „privitor la incidentele petrecute în zilele încoronării, în orașul Bârlad, cu ocazia arborării drapelului bicolor (al Palestinei) de către cetățeni români de religie mozaică”.² Manifestațiile organizate cu prilejul serbărilor încoronării au durat două zile. Cu acest prilej au fost arestați elevii naționaliști români care au rupt drapelele evreești și tricolore. În timpul serbării s-au înmulțit drapelele bicolore, iar pentru evitarea incidentelor neplăcute prefectul de Tutova a ordonat ridicarea lor.

Procesul verbal din 8 noiembrie 1922 consemnează dezordinile provocate de sosirea trupei „Konoprev”, amintindu-se și declarația verbală a lui Segall, conform căreia „elevii evrei au aruncat cu pătlăgele roșii în artiști”, cerându-se totodată „la Huși să ni se comunice dacă elevii au vină cu această trupă, ce pedeapsă s-a dat elevilor”. În orașul Huși elevii nu s-au implicat în activitatea trupei amintite, fiind în vacanță. Nu sunt cunoscute nici neorânduielele petrecute la reprezentațiile trupei Fișan.³

Reprezentarea piesei „Mă înțelegi” în Bârlad, cu aluzii ironice la adresa unor profesori de la liceul „Roșca Codreanu”, programată pe 30 decembrie 1922, în folosul Spitalului Israelit din localitate, atrage o serie de manifestații ostile din partea unei grupe de studenți bârlădeni și interdicția prefectului Neculai Neștian față de piesa respectivă. Pentru a se convinge de decizia prefectului studenții se deplasează la teatrul din localitate, către Casa Națională, unde s-a desfășurat conferința institutorului Țoni, deputat de Galați.⁴ Studenții bârlădeni, care își efectuau studiile la Iași și București, și-au anunțat intenția organizării unei manifestații ostile față de anunțata cântare a „Imnului sionist” la începutul reprezentației teatrale, făcută cunoscută de evrei. Cezar Ursu a luat toate măsurile necesare neparticipării elevilor de liceu, impunând interdicția ieșirii în stradă, însă clasele a VII-a și a VIII-a au primit permisiunea de participare la conferința ținută de către deputatul Țoni în sala Ligii Culturale din Bârlad.⁵

Opinia publică este divizată în două curente. O parte a manifestanților s-au îndreptat către cafeneaua „Braunstein”, „unde s-a(u) petrecut incidente regretabile, ce era să coste viața studentului Gutunoiu atins de un glonte”, care l-a afectat și pe elevul Andreescu la plămânul drept. Obloanele cafenelei erau trase.⁶ Astfel, grupul de pe strada Regală „în apropiere de Sala Ligei Culturale au primit dintr-o cafenea cuvintele de huligan și alte injurii, urmate de dispute verbale între cele două părți” și deschiderea focului din cafenea de către un evreu care a executat trei patru focuri, cărora le cade victimă elevul Andreescu. Din ancheta poliției locale „reiese că studenții au fost provocați în str. Regală de un grup mare de Evrei înarmați, care se găseau adunați în acea cafenea”.⁷

Epitropia Comunității Israelite din orașul Bârlad, prin președintele său S. Sharf, dezaprobă printr-un comunicat „cu indignare și groază fapta nemernicului, care în seara de Sâmbătă 30/31 Decembrie 1922, a tras focuri de armă rănind pe elevul Andreescu”.⁸

În spiritul tinereții, studenții au sosit la Teatrul din localitate. În 31 decembrie 1922 a fost „mare zarvă în Bârlad”.⁹ Potrivit notei Direcției Siguranței Generale din 2 ianuarie 1923, poliția orașului Bârlad a raportat sosirea a 25 de studenți din Iași puși sub supraveghere, chemați la sediul prefecturii și sfătuiți să părăsească orașul. „Studentul Ibrăileanu a plecat spre Huși”. Liniștea orașului a fost asigurată de arestarea evreului Braunstein, în acest sens fiind înscrisă și telegrama studenților sosiți în Bârlad, adresată celor din București și Cernăuți, ce urmau să sosească.

La 31 decembrie 1922 s-au desfășurat întrunirile publice din sala Cinematografului și în Grădina publică din Bârlad. Dintre membrii corpului didactic susțin discursuri profesorul Slobozianu (Școala Normală) și Tutoveanu (institutor și profesor la Liceul de Fete). Cei doi ar fi participat la întrunire numai ca spectatori, dar în urma insistențelor publicului prezent au luat cuvântul „pentru liniștirea spiritelor agitate de cele petrecute în ajun”. G. Tutoveanu sosește în 31 decembrie 1922 la Grădina Publică, condus de sentimentele paternale față de cei doi fii ai săi, gășind întruniți numeroși cetățeni bârlădeni și studenți în jurul statuii Palade, după care ascultă discursul avocatului Victor Arteni și este chemat să vorbească. Prin discursul său îndeamnă la menținerea liniștei și păcii, în contextul desfășurării manifestației de pe străzile orașului. În declarația sa, profesorul G. Tutoveanu susține că nu a „a luat parte niciodată, la niciun fel de manifestație antivreiască” și în „seara zilei de 30 decembrie, când s-a întâmplat atentatul evreului Iacob Braunstein împotriva elevului Panaite Andreescu” se afla la Casa Națională.

Potrivit documentelor, învățătorii Pânzaru și Leu erau „aderenții ideilor naționaliste, antisemite, susținând că considera ca o primejdie națională faptul că pătura noastră mijlocie este compusă mai ales în Moldova din Evrei”, urmărind „datoria de a lupta pentru înlocuirea ei cu elemente naționale”, cei doi fiind „convinși că soluționarea acestei chestiuni nu se va face prin mijloace violente (bătăi și spargerii de geamuri) ci cu ajutorul culturii”.

În seara zilei de 31 decembrie 1922 grupul de studenți sosiți din Iași a fost adăpostit la Școala Normală din localitate.

Printre publicațiile antisemite din Bârlad amintim „Alarma”. „În ceea ce privește spiritul în care este redactată gazeta „Alarma” al cărui director și proprietar est Dl. Slobozianu, domnia sa obiectă, că nu se deosebește de tonul întrebuițat de alte gazete în combaterea adversarilor”. De altfel, nr. 2 al gazetei „Alarma” a fost oprit de autorități și nu a mai apărut.¹⁰ Gazeta „Alarma” a fost tipărită la tipografia „Lumina Moldovei”, cu o apariție bilunară între 19 decembrie 1922 și 27 octombrie 1923, având ca director și proprietar pe Constantin V. Slobozianu. Din 25 septembrie 1923 apare sub conducerea unui comitet, a cărui director politic era inginerul D. Fărcășanu și secretar de redacție Polidor G. Tutoveanu. La 15 ianuarie 1926 apare nr. 1, anul II.¹¹

Relațiile de prietenie și colaborare cu intelectualii evrei bârlădeni sunt prezentate de profesorul Tutoveanu, care a militat pentru colaborarea dintre români și evrei, așa cum reiese și din răspunsul său publicat în „Neamul românesc” din 17 ianuarie 1923.

În rapoartele trimise la 30 ianuarie 1923 de inspectorul general din Iași și Neagoe Popea către Ministerul Instrucțiunii, se susține neparticiparea elevilor la evenimentele amintite mai sus.¹²

Mișcarea naționalistă și antisemită se manifestă și după 1923, mai ales în timpul alegerilor. Potrivit notei Siguranței Generale din București din 8 iunie 1927 „în Moldova propaganda electorală a diferitelor grupări politice, pretutindeni se desfășoară normal” cu unele excepții. Manifestele LANC cu un conținut antisemit sunt confiscate de administrațiile locale. „Întrunirea de la Bârlad a dizidenților antisemiți nu a avut succes și se constată că nu era nevoie de ordonanța Nr. 8777 lansată la 23 (...) de fostul prefect Dimitriu pentru interzicerea aglomerării pe străzi și manifestarea în public la ură contra rasei și religiunilor. Blocul Muncitoresc Țărănesc dezvoltă activitate la Iași, Neamț, Putna, și Tutova, în orașele de reședință, neavând nici o șansă deoarece propaganda respectivă sub orice formă inspirată de alte interese fiind bazată pe principii comuniste este categoric interzisă”.¹³

Într-o telegramă din aprilie 1933, profesorul Cădere, directorul Poliției Generale, este informat de către Grigore Vericeanu, inspector general administrativ de „sosirea a încă unui foarte mare număr de legionari călăreți, cu destinația de a împăna județul Tutova, încă mai înainte de ziua de alegeri. / Aci se află masat un număr de 50 studenți legionari, identificați de către noi”. Din județul Covurlui peste 20 de studenți legionari „au pătruns în Tutova, prin comunele limitrofe”. În Bârlad se afla sosit „studentul Nișa Stelescu, președintele arhanghelștilor”.¹⁴

Potrivit Inspectoratului Regional de Poliție Iași în 1933 județele „în care organizațiile Gărzii sunt mai puternice în ordinea tăriei lor, tărie afirmată de fruntași în diferite ocazii, cunoscută și prin rezultatele obținute în ultimele alegeri parlamentare, sunt: Neamț, Tutova, Tecuci, Iași, Fălciu, Vaslui, Roman. În alegerile

parlamentare din 1932 județele Covurlui și Neamț, au dat acestei grupări câte un deputat”.¹⁵

În anii 1936 și 1937 a fost editat la Bârlad ziarul „Ogorul”. Organ al Partidului Național Creștin din județul Tutova, al cărui director a fost Vasile Stoica.¹⁶

Note:

1. Direcția Arhivelor Naționale Istorice Centrale (D.A.N.I.C.), Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, (F.M.C.I.P.) dosar 487/1923, f. 114.
2. D.A.N.I.C., F.M.C.I.P., dosar 487 / 1923, f. 112.
3. D.A.N.I.C., F.M.C.I.P., dosar 487 / 1923, f. 114.
4. D.A.N.I.C., F.M.C.I.P., dosar 487 / 1923, f. 104.
5. D.A.N.I.C., F.M.C.I.P., dosar 487 / 1923, f. 124.
6. D.A.N.I.C., F.M.C.I.P., dosar 487 / 1923, f. 104.
7. D.A.N.I.C., F.M.C.I.P., dosar 487 / 1923, f. 124.
8. Ibidem, f. 107,
9. Ibidem, f. 124.
10. Ibidem, f. 104.
11. Publicațiile periodice românești (ziare, gazete, reviste), tom. III, București, Editura Academiei, 1987, p. 14, nr. 32.
12. D.A.N.I.C., F.M.C.I.P., dosar 487 / 1923, f. 104..
13. D.A.N.I.C., Fond Ministerul de Interne. Diverse, dosar 3 / 1919, f. 4-5.
14. D.A.N.I.C., Fond Ministerul de Interne. Diverse, dosar 8 / 1933, vol. II, f. 52.
15. Ibidem, f. 292.
16. Colecția ziarului „Ogorul” poate fi consultată la Biblioteca Academiei Române din București (cota: P III 42672).

Haiku-uri

Anica FACINA

RĂSĂRIT DE SOARE
Marginea firii
discul soarelui izvor
de puritate

APUS DE SOARE LA RÂUL OTTAWA

Bulgăre de foc
cărare de lumină
râul în apus

APUS DE SOARE
Noaptea așterne
dincolo de orizont
culcuș soarelui

AUBE
Au bout du monde
le disque du soleil source
de tant de pureté

COUCHER DE SOLEIL SUR LES RIVES DE L'OTTAWA

Une boule de feu
sentier de lumière
rivière au couchant

CRÉPUSCULE
La nuit étend
au delà de l'horizon
la couche du soleil

COLIBRI

Cupa cu nectar
și-o pasăre colibri-
desăvârșire

AMIAZĂ DE VARĂ

Pe-un cer de safir
nori plutind în derivă-
tu, călătorul

PÂNZĂ DE PĂIANJEN DIMINEAȚA

Rouă adunând
plasa păianjenului-
fir de borangic

CRINI ÎNFLORIȚI

Lumina lunii
colb de aur picurând-
potire de crini

Gheorghe CLAPA

SCURT ISTORIC AL ȘCOLII GIMNAZIALE NR. 7 „CPT. GRIGORE IGNAT”

Motto: „Nu pentru școală, ci pentru viață învățăm”
(Seneca)

Școala gimnazială nr. 7 „Cpt. Grigore Ignat”, Bârlad, și-a început activitatea încă din anul 1955, funcționând într-o locuință particulară pe strada Ion Roată nr.2, sub denumirea de „Școala de 4 ani Mixtă nr.2”, nume pe care îl păstrează până în anul școlar 1959-1960, când își schimbă denumirea în „Școala de 4 ani Mixtă nr.7”.

În anul școlar 1965-1966, această școală se mută în localul nou din strada 1 Mai nr. 4, actuala clădire, și se transformă în „Școala cu clasele I-VIII nr.7”. Noul local a fost executat în perioada 3 mai – 25 decembrie 1965 și a fost inaugurat la 15 septembrie 1965.

În cei 40 de ani de activitate, școala a funcționat cu un număr de 16 clase I-VIII, iar în perioada 1994-2003, a funcționat și cu 28 de clase, o parte din ele fiind clase ale învățământului de ucenici.

În cei 50 de ani de existență ai școlii (*n.n. raportat la anul 2005*) instrucția și educația elevilor a fost asigurată de peste 450 de învățători, profesori, ingineri, maiștri-instructori. Directorii acestei școli, începând cu anul 1965, au fost, în ordine cronologică, următorii profesori: Bertea Grigore, Roșioru Tinca, Borșu Gheorghe, Vințan Mariana Lorica, Drângă Valeria, Bugeag Alexandru și în ultimii ani, Bușcă Constantin.

Începând cu anul școlar 1992-1993, școala a format 12 serii de absolvenți de învățământ, de ucenici în meseriile: cofetar-cocător, brutar, bucătar, ospătar, carmanger, vânzător, tâmplar, parchetar, depanator auto, electrician auto, lăcătuș AMC, presator mase plastice, absolvenți pe care îi regăsim în sistemul de prestări servicii din municipiul Bârlad și din țară.

Din 17 august 2002, școala a luat numele „Căpitan Grigore Ignat”, ca un omagiu adus eroului național din Primul Război Mondial:

„Această placă comemorativă a fost dezvelită în al 85-lea an de la marea bătălie de la Răzoare-Mărășești când a căzut eroic în fruntea companiei sale de mitraliere Cpt. Grigore Ignat, fiu al Bârladului”.

17 august 2002

CADRE DIDACTICE – în anul școlar 2004-2005 au funcționat 23 de cadre didactice: un director, 1 consilier educativ, o educatoare, 4 învățătoare și 16 profesori.

RESURSE UMANE – dacă în anii anteriori școala a funcționat cu 2 sau 3 rânduri de clase pe ani de studiu, începând cu anul școlar 2004-2005, numărul de elevi va scădea ajungând ca în anii școlari următori să funcționeze cu un singur rând de clase.

Începând cu anul școlar 1998/1999 s-a introdus învățământul cu frecvență redusă pentru clasele I – VIII. A fost singura școală din zona Bârlad care a școlarizat persoane ce nu au putut frecventa cursurile învățământului general de 8 clase

din motive medicale. Cursurile s-au desfășurat semestrial conform Ordinului nr. 4370/25.08.2000.

REZULTATE – majoritatea absolvenților și-au continuat studiile la Liceul teoretic „Mihai Eminescu”, Colegiul Național „Gheorghe Roșca Codreanu” și la Grupul Școlar „Al.I. Cuza” (azi Colegiu Tehnic). Acest lucru poate fi dovedit prin rezultatele Examenului de Capacitate și Testării Naționale, unde se observă că numărul elevilor admiși la liceu este mai mare decât numărul elevilor admiși la învățământul profesional. Elevii au participat la Olimpiadele școlare pe obiecte, unde au obținut rezultate bune la: Matematică, Educație tehnologică, Geografie, Istorie etc., conduși de profesori competenți ca: Opaț Titina și Bușcă Constantin – matematică; Țarcă Luminița – educație tehnologică; Râmboi Viorel – geografie; Halapciug Ramona Elena și Postolache Filip – istorie etc.

RESURSE MATERIALE – școala este construită în formă de L, parter+etaaj și dispune de 8 săli de clasă, o sală grădiniță, o sală sport, 1 cabinet informatică, 1 cabinet biologie, 1 cabinet matematică, 1 cabinet geografie, 1 cabinet istorie, 1 laborator chimie, bibliotecă cu 6500 volume, 1 atelier școală, 3 anexe, două magazii, teren de sport de 700 mp, teren de joacă de 1200 mp. Mobilierul școlii este o combinație a anilor 1965 cu o dotare din anul 2002 (două clase cu bănci noi).

Așezarea școlii în zona „Deal” a orașului, zonă formată din case, dezavantajează numărul copiilor școlarizați. Școala nu are sponsori interesați de dezvoltarea ei în perspectivă. În anul școlar 2012-2013, Școala gimnazială nr. 7 „Cpt. Grigore Ignat” cuprinde: grădiniță cu 24 de preșcolari; clasele III-IV, două clase cu 23 elevi; clasa a VIII-a, o clasă cu 16 elevi, F.R., 3 clase cu 55 elevi, total 7 clase cu 118 elevi.

SEMNAL

Cea de a 16-a plachetă
pe care
Sergei Coloșenco
o dedică Poetului Național,
apărută la
Editura „Sfera”,
Bârlad,
la 15 ianuarie 2013.

Iulian Cătălin STĂNGĂ*

Jubileu 2014: Semicentenarul Filialei Bărlad a Societății de Geografie din România (3)**Profesor universitar emerit dr. Nicolae Barbu
(1924 - 2012)**

Pe profesorul Nicolae Barbu l-am cunoscut destul de târziu... sau suficient de devreme... L-am întâlnit pentru prima dată în 1996, când încă elev fiind, am avut ocazia să particip, grație profesorului Vasile Cârcoț, la cercul pedagogic de geografie, desfășurat în acel an la Colegiul Național „Gheorghe Roșca Codreanu” din Bărlad (subsemnatul fiind elev al Liceului „Mihai Eminescu” din aceeași urbe).

L-am regăsit și l-am cunoscut cu mult mai bine pe holurile universității ieșene, unde profesorul Nicolae Barbu, deși retras din activitatea curentă, era o prezență foarte activă. Venea zilnic sau aproape zilnic la cabinetul său de la facultate (Facultatea de Geografie și Geologie), unde, după nelipsita cafea matinală și obișnuita lectură a presei cotidiene, rămânea preț de câteva ore la masa sa de lucru, conturând, inițial în creion, logica și înrăurirea unora din ultimele sale lucrări (când ne-am cunoscut mai bine, domnia sa trecuse deja de vârsta de 75 ani). Ne referim aici atât la lucrări științifice originale, cât și la monografiile și texte critice sau autobiografice, toate redactate într-un stil narativ excepțional, pe care și-l corecta meticolos. Vorbea cu tâlc, de multe ori cu umor, și nu pierdea niciodată ocazia de a mă interoga asupra rădăcinilor mele și de a-și declara, cu mândrie și nostalgie probabil, originile tutovene. De la acestea de fapt trebuie să și pornim în excursul nostru, oricum insuficient și cu siguranță incomplet, asupra vieții și activității profesorului universitar doctor emerit Nicolae Barbu.

S-a născut la data de 17 noiembrie 1924, în satul Stâncășeni, județul Tutova (astăzi, județul Vaslui), ca fiu al lui Nicolae Barbu – notar comunal – și al Adelei Oatu, într-o familie numeroasă, cu respect față de muncă și educație. Multe elemente din copilăria tutoveană au fost prezentate succint într-o narațiune plină de har publicată în anul 2008 la Editura Junimea din Iași. (*Întâlnirea cu destinul*)

Învățătorul satului, Ion Ibănescu, i-a insuflat dragostea de carte și a susținut pe lângă familie trimiterea acestuia la „școli mai departe”. În toamna anului 1937 este admis la Școala Normală din Bărlad, unde a avut parte de o instruire temeinică și o educație aleasă, deși, în perioada studiilor, România s-a aflat în stare de război. În toamna anului 1945 a obținut diploma de învățător și numirea pe post chiar în satul natal. Cu toate acestea, susține și promovează o serie de examene de diferență pentru studii liceale la Liceul „Mihail Kogălniceanu” din Vaslui și susține la Iași examenul de bacalaureat, obținând astfel dreptul de a se înscrie la studii superioare. Alege secția de Geografie de la Facultatea de Științe a Universității din Iași. Între timp, la recomandarea profesorului de geografie bărlădean Victor Apostoleanu, obține un post de pedagog în cadrul Școlii Normale din Iași.

Student și pedagog în același timp, Nicolae Barbu, cursant al unor magiștri precum Mihai David, Gheorghe Năstase sau Neculai Lupu, a absolvit studiile universitare în anul 1949 ca șef de promoție al Secției de Geografie. Licențiat în geografie, a fost repartizat ca profesor de geografie la Gimnaziul Unic din Bivolari, dar încadrat în același timp la facultatea proaspăt absolvită, unde, de altfel, rămâne. Inițial a funcționat ca preparator la Catedra de Geografie fizică și Geografia României de la Facultatea de Istorie-

Geografie. Începând din 1950, după înființarea Facultății de Geologie-Geografie, a susținut activități în cadrul disciplinelor de Geografia plantelor, Pedologie și Geografia fizică, dar s-a orientat în mod deosebit spre Pedologie, disciplină predată exemplar la vremea respectivă de profesorul Nicolae Bucur. Pentru a-și consolida pregătirea pedologică, a urmat și cursuri de chimie la Universitate și la Institutul Agronomic, unde urma și cursul de pedologie al profesorului Nicolae Bucur. S-a implicat astfel într-o muncă încordată, în plus, funcționând și ca pedagog la Școala Normală până în primăvara anului 1950. În toamna anului 1950 a fost avansat asistent, dar deoarece tatăl său fusese inclus în categoria „chiaburilor”, nu a fost încadrat efectiv pe post decât în 1955, după ce părinții au încredințat statului tot pământul pe care îl aveau în proprietate. A fost avansat șef de lucrări în 1957, conferențiar în 1963, însă, din cauza conjuncturii, profesor ajunge abia în 1982. În 1987, se pensionează la vârsta de 63 de ani pentru a lăsa deschisă calea promovării unor discipoli mai tineri.

În activitatea didactică, a condus lucrări practice la diferite discipline din domeniul Geografiei fizice și a predat cursuri de Geografia fizică a României, Landsaftologie, cursuri de domeniul Pedologiei și al Geografiei solurilor. A creat primul laborator de pedologie în universitatea ieșeană, încă în anii '50, laborator pe care l-a modernizat în permanență și în cadrul căruia și-a desfășurat aproape întreaga activitate. Pe parcursul a patru decenii a îndrumat și modelat caractere, a format specialiști în spiritul unei vocații exprimată prin credință și dăruire sau prin prestața discursului academic. Format în spiritul școlii geografice interbelice, a preluat și redat geografiei un domeniu marginalizat de învățământul universitar, creând o școală autentică de pedogeografie, cu rezultate notabile în cercetarea științifică. Ca recunoaștere a rezultatelor didactice, în anul 1987 a fost distins cu titlul de „profesor universitar evidențiat” de către Ministerul Educației și al Învățământului, între 1987 și 2011 a funcționat ca profesor consultant încă din 1997 decernându-i-se titlul de *profesor emeritus*.

În plan științific, s-a consacrat prin obținerea la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca a titlului de doctor în Geografie (1972) prin susținerea tezei „*Studiul geomorfologic al Obcinelor Bucovinei*”. În anul 1990 a devenit el însuși conducător de doctorat în Geografie fizică.

Crearea și consolidarea școlii pedogeografice ieșene a necesitat o muncă tenace, grea și plină de sacrificii, mai ales prin specificul campaniilor de teren desfășurate timp de 30 de ani, cu predilecție în Podișul Moldovei și Carpații Orientali. Cu o echipă restrânsă și numeroase sacrificii asumate fără regret, profesorul Nicolae Barbu a străbătut pas cu pas, vară de vară, Carpații Orientali, efectuând observații, săpând profile pedologice, cartografiind tipurile de sol, prelevând probe, analizându-le în laborator și publicând numeroase rezultate, ce stau la baza întocmirii hărților solului asupra unei regiuni lipsite de asemenea studii. De altfel, el însuși a contribuit direct la întocmirea și editarea hărților solurilor la nivel național în scările 1:1 000 000, 1:500 000 și 1:200 000, realizând totodată generalizări și caracterizări pedogeografice ale Carpaților și ale întregului

teritoriul național („*Geografia solurilor României*”, 1987). Asemenea realizări s-au bazat și pe o laborioasă prelucrare și fundamentare a bazelor teoretice expuse magistral în Cursul de pedogeografie dar și într-o serie de articole referitoare la sol ca obiect de studiu al pedogeografiei, la sistemul român de clasificare a solurilor, la evoluția gândirii pedogeografice din România, etapele dezvoltării studiului solului în România etc.

Formația complexă de geografie fizică i-a permis profesorului Nicolae Barbu să efectueze și să publice lucrări valoroase și din alte domenii naturale. Astfel, a abordat studiul geobotanic și ecologic al multor regiuni din Carpați, din Subcarpați și din Podișul Moldovei în ansamblul său. A efectuat studii de climatologie și de hidrologie, la fel de importante dar și caracterizări geografice complexe, atât asupra Podișului Moldovei, cât și asupra unor unități montane. După pensionare, într-un colectiv creat de academicianul Valeriu D. Cotea, a participat activ la studiul podgoriilor românești, lui revenindu-i caracterizarea condițiilor geografice din fiecare podgorie. Pe ansamblu, a publicat peste 150 de lucrări științifice, unele dintre acestea fiind lucrări de referință pe tărâmul geografiei sau pedogeografiei. De asemenea, putem aprecia că a fost un biograf autentic al geografiei și al geografilor ieșeni, publicând aproape 30 de articole aniversare și/sau comemorative referitoare la predecesori sau colegi de breaslă. Totodată, ca un arhivist și un redactor, s-a îngrijit de publicarea manuscriselor lui Vasile Militaru (*Opere postume*, Ed. Sapiența, Iași, 2007), scriitor mort în temnițele comuniste de la Ocnele Mari în 1959 și ale cărui texte fuseseră în cea mai mare parte incendiate de către Securitate.

Rodnica activitate științifică a profesorului Nicolae Barbu a fost recompensată cu numeroase distincții și premii academice, devenind cel mai premiat geograf român. Astfel, singur sau în colaborare, a fost distins cu următoarele premii:

- Premiul „Gh. Munteanu-Murgoci” al Academiei Române (1976) pentru lucrarea „*Obcinele Bucovinei*”, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, autor **N. Barbu**;

- Premiul „Gh. Munteanu-Murgoci” al Academiei Române (1980) pentru lucrarea „*Podișul Moldovei – natură, om, economie*”, Ed. Științifică și Enciclopedică București, autori Băcăuanu V. (coord.), **N. Barbu**, Pantazică Maria, Chiriac D., Ungureanu Al.;

- Premiul „Gh. Munteanu-Murgoci” al Academiei Române (1990) pentru lucrarea „*Geografia municipiului Iași*”, autori: Ungureanu Al. (coord.), Apăvăloaiei M, **N. Barbu**, Băcăuanu V., Erhan Elena, Giosu Veronica, Lupu-Bratiloveanu N., Martiniuc C., Nimigeanu V., Pantazică Maria, Poghirc P., Schram Maria, Șandru I. Ungureanu Irina, (autori), 1987, Univ. „Al.I. Cuza” Iași.;

- Premiul Organizației Internaționale a Viei și Vinului (O.I.V.V.), Paris (2002);

- Premiul „Ion Ionescu de la Brad” al Academiei Române (2003);

- Premiul „COPYRO” al Uniunii Scriitorilor din România pentru lucrarea „*Podgoriile și vinurile României*” autori: Cotea D.V., **Barbu N.**, Grigorescu C.C.; Cotea V.V., Ed. Academiei Române, București, (2000), ed. II-a revăzută;

- Premiul „Teodor Saidel” al Academiei de Științe Agricole și Silvice „Gheorghe Ionescu-Șișești” pe anul 2006;

- Premiul „Traian Săvulescu” al Academiei Române (2007);

- Premiul Organizației Internaționale a Viei și Vinului (O.I.V.V.) pe anul 2009 pentru lucrarea „*Podgoria Cotnari – Monografie istorică, geografică, viticolă și oenologică*” autori: Cotea D.V., Ciubotaru M., **Barbu N.**, Ed. Academiei Române, București, 2006;

Profesorul Nicolae Barbu a fost distins totodată cu Medalia „Crucea comemorativă a celui de al Doilea Război Mondial 1941-

1945” și cu numeroase diplome și medalii conferite de diverse instituții științifice.

Deși susținea că munca este singura calitate pe care și-o revendică, realizările profesorului universitar Nicolae Barbu au fost concretizate, cel puțin parțial, prin numeroasele publicații care vor rămâne ca reper în pedogeografia românească, au fost certificate prin premii și distincții anterior menționate, dar vor dăinui și prin școala pedogeografică pe care a creat-o în cadrul universității ieșene și al colectivului de geografie al Academiei Române, filiala Iași. Ajuns la *întâlnirea cu destinul* la data de 4 iulie 2012, profesorul Nicolae Barbu, dascăl și cercetător de excepție, va rămâne cu siguranță unul dintre corifeii pedologiei și pedogeografiei românești, un pilon de referință pentru oricine se apleacă asupra acestor domenii, dar și un model de probitate morală și academică.

* Lect. univ. dr., Facultatea de Geografie și Geologie, Iași.

Rafael-Tudor LUPAȘCU

VIS NE-MPLINIT

Cuprins de somnul greu și adormind
Aș vrea să fiu și eu în vraja unui gând.
Când visul mă cuprinde
Și spaima se aprinde,
Cobor parcă din cer
Și nimeni nu mă prinde.

În visul meu apare armonia
Cu vremuri care au apus.
Îmi văd în depărtări copilăria
Și-aud cuvintele ce încă nu s-au spus.

În vraja visului ne-mplinit
Mă visez pe lâng-o apă.
Alerg grăbit spre ea
Și văd ca-ntr-o oglindă
Copilăria mea.

Deodată, mă trezește-ncetișor
Un freamăt încântător.
Și cum stau pe lângă apă
Luna se oglindește-n ea
Freământul dispăre-n grabă,
Luând cu el durerea mea.

Stefan EPURE

„SERINGA CU VENIN” („Răbojul unui cârcotaș”)

Cartea lui Ion (Nelly) Ursac, „Seringa cu venin” naște de la început o întrebare: pentru el ? sau mai degrabă pentru alții? Se pare că „veninul” este mai mult pentru alții, mai ales pentru aceia care nu s-au ținut de cuvânt în campaniile electorale. Lucrarea este meritorie prin faptul că are un scop bine precizat: să îndrepte viciile unor semeni din zilele noastre. Ea este și mai meritorie prin materialul folosit: paremiologia. Acest lucru face din autor un fin observator al zicalilor și proverbelor românești, ce dă o notă aparte limbii și o face mereu vie, ca având calitățile unei șampanii veritabile (cu gust, culoare, armonie, zâmbet). Un alt element important privind latura umoristică îl constituie sinonimia (un exemplu, pentru cuvântul *glumeț*, care îi permite o mișcare largă în spațiul tematic). Structurat în capitolele „Epigrame”, „Locuțiuni românești în epigrame”, „Caleidoscop”, „Epigrame proverbiale” și „Vechi proverbe și zicători românești răstălmăcite...”, volumul „Seringa cu venin” este mai degrabă o „istorie” a vieții românești mai ales după 1989, privită prin prismă umoristică, bazându-se pe proverbul că „românul face haz de necaz” și că răsul sănătos este tonifiant organismului. Epigramele, fabulele, anecdotele și bancurile dovedesc calitatea de „cârcotaș” privind unele fapte și măsuri luate de autorități, măsuri care s-au dovedit a fi uneori inutile, alteori tragice dar românul a trăit cu speranța că la următoarele alegeri „lupul păru-și schimbă dar năravul, ba!” În prima parte a volumului, în epigrame sunt supuse „tratamentului cu venin” parlamentul, alegerile, clerul, vămile, învățământul, justiția, televiziunea, legislația precum și o pleiadă de personaje politice și nu numai. Sunt evidențiate mita electorală, promisiunile deșarte, „terapiile” guvernamentale, cameleonismul electoral, birocrăția, „aritmetica” parlamentară, corupția, avariția, demagogia, minciuna, incompetența, erorile judiciare, partizanatul unor instituții, viciile sociale cum ar fi beția – apropiindu-l de Păstorel Teodoreanu („Plec de-acasă pe-o cărare / Cunoscută și cam dreaptă, / Dar mă-ntorc pe înserare / Pe-una strâmbă... și în pantă”).

Capitolul „Locuțiuni românești în epigrame” se referă la aceiași „actori”, pentru care „scopul scuză mijloacele”. Toți cei vizați „își dau arama pe față”, „scot bani din piatră seacă” (pentru ei), aducând poporul „în sapă de lemn” și trimițându-l „cu traista-n băț” spre alte tărâmurii pentru a-și câștiga existența. Capitolul „Epigrame proverbiale” are în vedere unele calități umane precum inteligența, hărnicia, competența, cumpătarea, înțelepciunea, valoarea, prevederea, frăția precum și efecte ale unor acțiuni (zădărnici, răsplata, compensarea). Nici aici nu sunt scutite de pintelul cernelii

referendumul, promisiunile electorale, oamenii politici. Capitolul „Caleidoscop”, alcătuit din microfabule, bancuri și glume în versuri, prezintă un fel de „lecții” ce par a fi adresate celor mai tineri; înțepătura cu venin nu se lasă așteptată nici aici. Se observă reminiscentele din trecutul existenței autorului, unele texte sunt compilații, după cum singur mărturisește. Ultimul capitol, „Vechi proverbe și zicători românești răstălmăcite și condiționate de un DAR” au fost publicate în revistele „Rebus - Bis”, „Flacăra” și în Almanahul „Flacăra” în anii 2011 – 2012 și este inedit prin faptul că se enunță proverbul și se „răstălmăcește” printr-un „dar” adversativ sau condițional. De remarcat este că cei prinși în flagrant au fost „înțepați” în mod constant cu câte un catren, tocmai pentru a reliefa „can-can-ul politic românesc”. În urma lecturii cititorul se va putea întreba: cât mai poate dura? Este o caracteristică a românilor aflați între Orient și Occident? Suntem sau am revenit în eposul comic al lui Ion Budai-Deleanu în care „printre țigani se înțeleg și alții și fac ca și țigani!” Printre mijloacele de exprimare artistică amintim ironia, comicul, sarcasmul, parodia, poanta comică, paradoxul etc. Temele abordate vizează democrația, justiția, educația, religia, legislația – toate aflându-se sub zodia caragialiană a „chiverniselii”, a României să-

i fie bine și tot românul să prospere! Partea finală a volumului cuprinde o serie de poeme apărute în volumul „Fruitele singurătății” (Editura Magic Print Onești 2009). Sunt poeme cu trezirea sentimentelor de prețuire a celor care s-au jertfit pentru țară la Măgura Târgu-Ocnei, poezii legate de capitala culturii românești – Iași (oraș în care au trăit și și-au desfășurat activitatea Mihai Eminescu, Ion Creangă). În alte versuri autorul se autodefineste, în relația cu universul: „eroare necesară”, „un semn de întrebare”, „o strașnică vâltoare”, „o cenușă fără foc” sau „Sunt un ocean de iubire, / O pădure de idei, / Un ateu în mănăstire / Și-un credul între atei”. În poezia „Nu ai știut”, apelând la motivul timpului, autorul încearcă să eternizeze iubirea „mută”, aspirată, mereu rămasă neîmplinită. Versurile acestei ultime părți, ca de altfel și ale altora din paginile anterioare, amintesc de Octavian Goga și George Coșbuc, fiind scrise într-o manieră post-romantică, în catrene clasice cu rimă încrucișată, ultimul vers al strofei având și rol de concluzie. În ansamblu, „Seringa cu venin” („Răbojul unui cârcotaș”) este „o istorie” cu tâlc, moralizatoare, în scopul „vindecării” umane de maladia puterii.

Simion BOGDĂNESCU

PRETEXT LA O CARTE

Dorina Stoica, o ființă aparent micuțuță, dar plină de inimă a început să iasă mai curajos în lumea literelor ca să-și împlinească un vis din adolescență. Și iată că ne dovedește prin sârguință și talent, cu cărțile pe masă: „De la poezie la rugăciune” (poezie religioasă) Ed. „Sfera”, Bârlad, 2008, „Daruri” (poezie), Ed. “Cronica”, Iași 2009, „Raiul în care am fost” (proză scurtă), Ed. “Sfera” Bârlad 2011, „Izvorul îndepărtat” (poezie religioasă), Ed. Pim 2011 și acum în clipa de față, volumul de proză intitulat „Bietul om sub vremi” apărut tot la editura ieșeană Pim, 2012.

A boteza o carte, presupune fără îndoială, un gest ritualic și responsabil înaintea bibliotecii universale a posterității. Unii scriitori se delimitează, singularizează prin titluri total originale, în răspăr, în surpriză, șocant, alții dimpotrivă, sub influența culturală, preiau sintagme celebre ca să atragă luarea aminte a contemporanilor că a mai trăit și a mai scris și altcineva înaintea lor. Așa se întâmplă, de data aceasta, și cu noua apariție editorială a Dorinei Stoica. S-a oprit la cunoscutele cuvinte ale cronicarului

sceptic Miron Costin al cărui „țenchiu” prin decapitare în anul 1691 nu i-au mai dat norocul să-și desăvârșească opera că „nu sunt vremile sub oameni, ci bietul om sub vremi” acceptându-și viața trăită în comunism (ca activist de partid și ca primăriță) ca un determinism sau ca o fatalitate.

Structura operei nu iese din tiparul tradițional: după *Cuvântul cercetătorului* ce-i aparține istoricului Liviu Țăranu, consilier superior C.N.S.A.S București, după o succintă *Precuvântare* în care autoarea își motivează și ne explică rosturile intime ale acestei cărți, urmează patru capitole: Cap. I. *Vremea schimbării*, Cap. II. *De la oraș la sat*, Cap III. *Primărița* Cap. IV. *Bietul om sub vremi*. O *Postfață* de atitudine actuală democratică, anticomunistă semnată de Geta Modiga, cunoscută ziaristă, încheie fericit un univers atractiv încadrabil în literatura de frontieră care este memorialistica.

Eu nu voi lua sub observație cu precădere ideologia volumului, nu voi face referiri la întâmplări, personaje, deși unele dintre ele sunt așa de transparente („sar în ochi” cum se zice), încât și mie îmi apar cunoscute, eu cel care pe acea vreme (1984-1989), când se desfășura acțiunea prezentei cărți mă aflam în Transilvania ca profesor. Voi lua sub lupă, atât cât este posibil, valențele propriu-zis artistice răsărind firesc din aceste pagini de rememorare autentică. Bine ar fi fost dacă Dorina Stoica ar fi ținut un jurnal, însă și așa narațiunea desfășurată subiectiv, la persoana I utilizând cu precădere imperfectul narativ și perfectul compus, este rezultatul unui narator implicat, un personaj ce filmează din interior ceea ce s-a petrecut (focalizare internă viziune „cu”). Discursul diegetic are fluență, de multe ori întâmpină stilul sec, denudat, ceea ce s-a numit „gradul zero al scriiturii”: „La terminarea cursurilor de specializare din București, după nașterea copilului am primit o cameră la căminul de nefamiliști al fabricii, în care am locuit până ce blocul, în care aveam repartizat un apartament cu două camere avea să fie dat în folosință” (pag 23). Păstrează, sub acest aspect, și unele clișee lingvistice ale

renumitului limbaj de lemn la modă în epoca de aur. Acum, în epoca așa zis democratică s-a creat deja un nou limbaj înlemnit. Pentru că, nu-i așa?, „totul e super și super de super”!

Pentru că nu există acea „punere în abis” („mise en abyme”) a romancierului francez André Gide așadar nu a plecat de la umplerea unei pagini albe în momentul trăirii acestor experiențe pentru ca apoi să scrie un roman, ci narațiunea se constituie ca rememorare (după atâția ani!), scrierea domniei sale nu poate fi considerată un roman al experienței (ca *Maitrey* de Mircea Eliade), ci o operă de memorialistică ad-hoc: „*Trecuse un an de când eram la țară, era în luna august a anului 1986. Primisem dispoziție de la Comitetul Județean să fac panouri în centrul comunei până la ieșirea din sat. Panourile trebuiau să arate bine și să prezinte creșterile din economia comunei*”.

Memoria, atât cât este ea suverană, devine pretext și dezvoltă povestirea faptelor și schițează efigia personajelor, făcându-le pe toate credibile și viabile. Pretextul narațiunii se susține pe textul

unei adevărate justificări unilaterale, așa zice, pentru că nu intervine dictonul juridic latinesc „*audietur et altera pars*”. Personajul (alias autoarea, deși sub pseudonim, Teodora Țăru) principal ne propune o viziune din interior care nu așteaptă să primească replică! Dintre episoadele narrative clare, curgătoare care se parcurg pe „nerăsuflete”, determinându-l pe cititor să nu lase cartea din mână, cum se spunea odinioară mi-a răsucit mintea unul botezat „*Refuzat să intre în P.C.R.*”; un preot, Serafim Domnescu din satul Ghiduleasa, (a cărui soție Frosica Domnescu era profesoară de matematică, directoarea școlii și informatoare) vine la primărie și mărturisește că vrea să devină membru al partidului communist pentru că îndeplinea toate condițiile trecute în statutul P.C.R. Efectul celor prezentate este, subliniat comic: „Atunci părintele a scos din

buzunar un statut al partidului pe care erau făcute sublinieri cu un creion roșu. – Cetățean al Republicii Socialiste România sunt, optsprezece ani am împlinit de mult. Om al muncii sunt, că doar și ce fac eu tot muncă e. Recunosc statutul și programul partidului... Condamnări nu am, nu sunt fiu de chiabur, iar părinții nu au fost legionari, a completat preotul după o scurtă pauză”.

Surprinzătoare este și secvența narativă în care toți informatorii sunt convocați la primărie, o desconspirare comică cu efect bizar: atunci se vedeau toți deodată, fiindcă mai înainte nu se știau între dânșii, iar unul e surprins că nu sunt invitați pe rând: „*A doua zi, pe la ora zece, în curtea primăriei erau cam douăzeci bărbați și câteva femei care mă priveau zâmbind ciudat. Preoteasa de la Ghiduleasa, care era și ea printre cei convocați, îmi zâmbea slugarnic. „Ce-o fi cu ăștia”, m-am întrebat în gând.*

- Pofțiți în birou, i-am invitat neștiind încă ce le voi spune.

- Toți deodată? am fost întrebată de un țăran vânjos cu buza de jos despicată, care tocmai aflasem că era fratele secretarului primăriei.

- Toți că doar nu v-oi chema pe câte unul!

S-au uitat unii la alții și au intrat tăcuți în birou.”

Discursul de tip descriptiv este mai puțin reprezentat, dar

autoarea are darul portretisticii, evident: „Părintele Domnescu era subțire și delicat, avea o figură frumoasă, angelică, și un glas melodios. Vorbea calm și avea un timbru catifelat. Își cântărea cu grijă cuvintele când discuta despre ceva și spunea întodeauna numai ce se cuvine, cerându-și adeseori iertare”.

Vorbele spuse direct în față, pe șleau se combină cu numeroasele aluzii, pertinent comice. De pildă, una de la instruirile de partid județene, care ilustrează perfidia regimului, dar și a oamenilor: „Din mulțimea de activiste și directoare, șefii cei mari își alegeau câte una, uneori și două, după gust pentru a-și petrece ultima seară într-un mod cât mai plăcut. Discret, într-una dintre pauzele instruirii, un activist mărunt de la serviciul cadre, tovarășul Lunecosu îi șoptea celei alese:

-După instruire, mergi la barul de la hotel. Mă aștepti acolo pentru cazare. Îți ei și bagajul cu tine”.

Tipul de discurs dialogic se îmbină cu narativul, dar și cu descriptivul, mai accentuat artistic. De unde, extragem observația

că, dacă povestirea este realistă, cu funcție comică mare, descripția este mai poetică, mai sensibilă: „În dimineața aceea de sfârșit de martie bătea un vânt cald ce aducea miresme de câmp înverzit. Mugurii de plop erau uriași, cleioși și umezi. Sub adierea vântului de primăvară, odată cu răsăritul soarelui, îi auzeam cum se desfac.”

Cartea de proză „Bietul om sub vreme” semnată de autoarea Dorina Stoica m-a determinat să mă întreb, mi-a creat un pretext de gândire social-politică mai ales: - Oare sistemul politico-social este de vină (în speță comunismul) sau oamenii care l-au slujit și l-au înfăptuit cum l-au înfăptuit?

Proză scurtă

Teodor OANCĂ

EPOCA LUI 0,99 LEI

Inaugurarea unui mare complex comercial a fost așteptată cu mult interes de toată suflarea municipiului. Ieri, la ora deschiderii, parcare era plină de mașini și de lume cum nu s-a mai văzut. S-a anunțat în Gazeta Independentă că se vor oferi la preț redus un litru de ulei, un kilogram de zahăr și un pachet de biscuiți. Pentru acest „discount”, cum le place snobilor de acum să spună, s-a călcat lumea în picioare. Cum să piardă careva șansa de a ronțai câțiva biscuiți la un preț convenabil?

Astăzi am trecut și eu pe acolo, deși știam ce o să gădesc: aproape orice produs necesar la casa omului, la preț neconcurențial. Am zis să iau ceva de-ale bărbieritului și de-ale mâncării. Întâi am făcut o plimbare printre rafturile înțesate cu marfă, atrăgătoare ochiului, dar și buzunarului, sau, mai bine zis, tuturor buzunarelor. Am sperat să văd ceva nou: prețuri exprimate prin numere întregi și, eventual, cu un adaos de 0,50 lei. Așa cum la piață cumpăr o legătură mai mare de pătrunjel cu 1,50 lei. Dezamăgire totală. Un săpun de toaletă, frumos mirositor, costă 2,99 lei. O pastă de ras, 4,99 lei. Un set de cinci aparate de ras, 7,99 lei, un scaun pliant, 27,99 lei, un candelabru, 115,99 lei. Trec pe lângă raftul cu detergenți și văd numai prețuri exprimate prin numere întregi, urmate de inevitabila virgulă și..., evident, de 99. Același gen de prețuri gădesc și la aparatele electrice, la mobilă, la lenjerie de toate felurile, la îmbrăcăminte și încălțăminte, la rechizitele școlare, la conserve, la articole de sport, la pește oceanic și de crescătorie, la raionul de marochinărie și la cel de bijuterii, la televizoare, la aparate de uz casnic, la covoare etc., etc. Acest 99 este un adevărat apendice la toate prețurile posibile.

Eram familiarizat cu aceste prețuri practicate de alte magazine, dar nu mi-am putut închipui că fenomenul se extinde ca o pecingine în tot ce înseamnă comerț modern. Ce

metodă de calcul este aplicată ca să rezulte asemenea prețuri nu înțeleg. Slabelle mele cunoștințe de economie îmi spun că un produs are un preț de fabricație, un adaos comercial și TVA-ul. Prin aplicarea TVA-ului, e imposibil să rezulte un număr urmat de mărunțișul 99 de bani. Trag concluzia că e ceva necurat la mijloc și încerc să gădesc o explicație. Constat că asemenea prețuri caracterizează societatea modernă bazată pe consum, căreia i se mai spune și societate capitalistă. Așadar, trebuie să mă împac cu ideea că altfel nu se poate. Aș putea să trec ușor cu vederea peste această realitate. În fond, cu ce mă deranjează că în loc de 4 lei citesc 3,99 lei? Dar acest lucru poate înseamnă că patronul vrea să mă câștige, oferindu-mi un preț mai mic cu 1 ban. Adică cu 0,01 lei. Chiar în halul acesta am ajuns?

Iată-mă la casa de marcat. O întreb pe fata care citește cu scannerul prețurile de pe produsele cumpărate cum s-a ajuns la astfel de valori și îmi spune că așa le-a primit. Cum s-ar zice, m-a lămurit buștean.

Situația asta de incertitudine în care mă aflu îmi produce o stare de disconfort. Puțin îmi pasă că alții nu își bat capul cu așa ceva. Întrebările care încep cu „cum?” și „de ce?” au devenit o obsesie. Încerc să mă liniștesc și ies din magazin. Dau nas în nas cu un vecin de la cealaltă scară a blocului.

- Gata cumpărăturile? mă întrebă.

- Gata, zic. Mai mult mă interesau niște prețuri. M-a rugat un prieten să mă interesez de prețuri, pentru că își supraetajează casa și vrea să fie bine informat.

- Da? Cu cine face banking?

Nu se poate! Simt că se prăbușesc peste mine toate mărfurile din uriașul magazin, cu prețurile lor cu tot. Cel puțin pe acestea, așa cum sunt, le rostesc încă în limba română.

Vasile FETESCU**Nu am crezut**

Nu am crezut
În tainice șoapte
Nici în promisiuni frumoase
Și deșarte;
Nu am crezut
În binele ușor
Făgăduit
Ci doar
În cel înfăptuit;
Nu am crezut
În jurăminte de Eve
Cu gură de foc
Nici în dragostea descoperită
În ghioc;
Nu am crezut
În râvnitul eden
Ceres
Mi l-am dorit
Dar nu l-am avut
Pe cel pământesc.

Oaspete

Sunt oaspete
al vieții
sosit din ancestrală
genealogie
în preajma ajunului
de Crăciun,
când Timpul își aleargă
zilele prin ger, viscol
și urgie.
Potrivit obiceiului
nestatuit,
numele sf-lui Vasile cel Mare
mi s-a dat.
De atunci,
îmi consum clipele de infinit
pe care
la venirea pe lume
le-am primit.
Ca orice trăitor pe pământ
voi pleca,
la întâlnirea cu veșnicia,
când goarna ultimei chemări
îmi va suna.

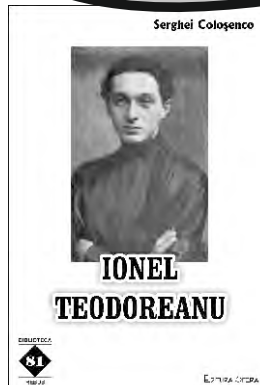
Noapte bună

Văzduhul a rămas pustiu

Cerul se oglindește în lacul argintiu
Luna a-ncetat să mai ardă
Stelele-au plecat la scaldă
Lumina nopții smolite se frânge
Întunericul atotstăpânitor se-ncinge
Glasul broaștelor în șuvoi s-adună
Să le spună oamenilor: noapte bună!

Monumente lirice

Roiuri de gânduri îngemănate
Spre înaltul poetic îndreptate
Țes pânze de idei fecunde
Pentru poeme viguroase și rotunde
În straie de cuvinte-mbrăcate
Și-n file de carte așezate
Monumente lirice zidesc
Pentru universul uman sufletesc

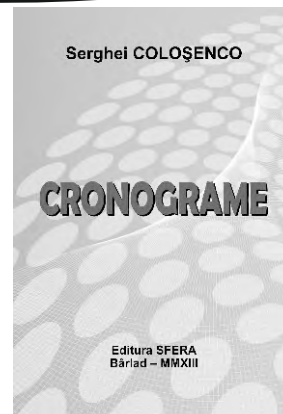
SEMNAL**Trei apariții editoriale în 2013
la Sfera bărlădeană**

* *Ionel Teodoreanu* este placheta cu nr. 81 a colecției „Biblioteca rebus” apărută pe 7 ianuarie, ziua când s-a născut autorul Medelenilor.

* *Cronograme* este volumul de peste o sută de pagini cu 100 de teste propuse cititorilor din varii domenii. A apărut pe 14 februarie.

* La începutul lui martie, Petruța Chiriac a oferit celor mici, ca dar de mărtisor, volumul cu 19 povestiri, *Copiii lui Tonitza ieri și azi*, știind că artistul, născut la Bârlad, a fost numit „pictorul copiilor”.

Florian Pricop

Petruș ANDREI**Osana**

Doamne, Tu mi-ai dat îndemânare,
Stăruință, trudă și răbdare
Ca să sap în muntele cu sare.

Și-a țâșnit, sub talpa mea, izvorul
Cum o ia la fugă căpriorul
Ori se-aprinde dragostea și dorul.

Din tristețe și durere vie
Apa este însă prea sălcie,
Din afund de suflet strecurată
Are gust de lacrimă curată.

La nămiezi, când ziua-i arzătoare,

Călătorul caută răcoare
Dac-aude susur de izvoare.

Și pe pietre, în genunchi, se pleacă,
Setea lui năprasnică să-i treacă.
Ține și de foame și de sete
Celui care bea pe îndelete.

Doamne, ai făcut înc-o minune
Căci mi-ai dat un strop de-nțelepciune.
Și mi-ai dat în viață o lumină
Pentru vremea care va să vină.

De aceea, în lăcașuri sfinte,
Din izvoare sacre de cuvinte,
Cânt osana, Bunule Părinte.

Urma zborului

Din prăpastia adâncă
Unde patima mă-mpinge,
Doamne, aripi mai dă-mi încă
Să pot cerul nalt atinge.

Învățându-mă cu zborul,
N-am să mai pășesc în tină
Și ușor, precum cocorul,
Voi vâsli înspre lumină.

De pe-un țârm ciudat de mare,
Într-o altă primăvară,
Se va înălța în zare
Pana mea din călimară.

Anica FACINA**O CARTE PUNTE PESTE VEACURI**

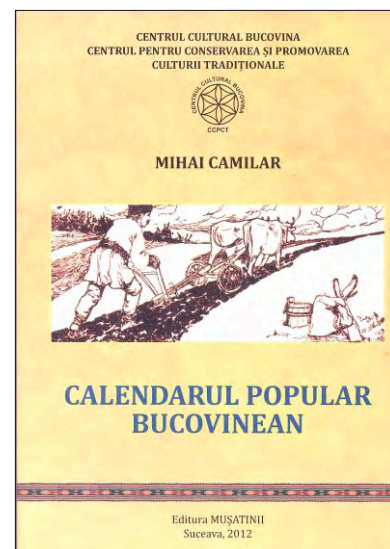
Calendarul popular bucovinean, apărut în anul 2012, la Editura „Mușatinii” din Suceava, este construit din materialul păstrat de-a lungul secolelor și transmis de la suflet la suflet între generații și este subintitulat „Punte peste veacurile misterului existenței”.

Mihai Camilar, autorul acestui volum și al altora la fel de interesante pentru cei care vor să știe ce se află acolo unde nu pătrunde vederea obișnuită cu cele situate neapărat la îndemână, face, după cum precizează în „Introducere”, un recurs la realitățile arhetipale, în orizontul de percepere a unui patrimoniu spiritual, a ceea ce a fost tradiția noastră în toată splendoarea ei, și de aducere în actualitate a ceea ce se mai poate din valorile culturale ancestrale.

Ideea de a prezenta succesiunea anuală a activităților umane, împletind sacrul cu profanul, ne îndreaptă cu gândul la Hesiod și poemul său „Munci și zile”, care, a fost dăruit grecilor din sec. VIII î.Hr. Cartea de față este dăruită oamenilor care nu au comis concesii în favoarea omenescului fizic prin cedare din omenescul spiritual, asta fără a neglija „exigențele cotidiene”; se mai ține seama de faptul că au intrat în creștinism purtătorii de zestre spirituală din vremuri imemorabile. Timpul a fost acela care a cernut adevăratele valori. Reprezentările fantastice, unele obiceiuri și practici magice fiind asemănătoare cu cele ale altor popoare constituie o dovadă certă pentru apartenența la un fond de gândire comun și de mare întindere.

Găsim în carte un îndemn discret la cunoaștere prin lectură pe care trebuie să-l cităm: „Un popor fără cultură tradițională e ca un arbore fără sevă”.

Merită aprecierile noastre strădania Centrului Cultural Bucovina și a Centrului pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Suceava de a face să vadă lumina tiparului astfel de cărți-document.

Petruța CHIRIAC**MEDIA – O CARTE DESCHISĂ**

Din stimă pentru trecut și admirație pentru prezentul care ne implică în mersul economico-ecologic al țării, privim de multe ori discursul mediei televizate, ca într-o carte.

Trecem, rând pe rând, inclusiv asupra imaginilor oferite, dar ne oprim mai mult mesajele transmise opțional către (cititor) telespectator.

Și e bine, astfel, răspundem noi celor care ne abordează, deoarece ele ne parvin, pe măsura timpului rapid pe care-l parcurg societățile existente astăzi, pe glob.

Iar acestea merg, după cum observăm, mai inteligent sau mai puțin, spre o conștientizare a nevoilor sau spre o impunere preferențială.

Putem exemplifica. Nume titrate din generația optzecistă, la noi, astăzi (generație premergătoare evitării crizei), cu evidente studii economice, vor spune că e vorba de o criză sistemică pe Terra și nu una economică.

Prin sistem incluzându-se nu numai acel ansamblu de elemente (principii, reguli, forțe) dependente economic, ci și elementele economice înseși.

Nu m-am mirat deunăzi, când, aruncându-mi ochii pe un volum din bibliotecă, despre arta cărții, respectiv „Din istoria și arta cărții” – Lexicon – 1992, Editura Enciclopedică, autor Ion Oltean – găseam acolo și cititorul căruia i se adresa. Și mă gândeam la ascultătorul și consumatorul mediei de azi.

M-am bucurat deoarece eram unul dintre aceia și astfel mi-am permis ideea din titlu, ce urma să-mi prefațeze rândurile

de față.

Cu alte cuvinte, sugestia că informația televizată, cel puțin astăzi, la noi, poartă o amprentă enormă a timpului, onorabilă, pe cât se pare: aceea de a fi o carte deschisă în schimbarea mentalităților de sistem.

Nu întâmplător, statele bine consolidate economic își reformează două mari domenii de întreținere a nevoilor sociale și a culturii civilizatorii, în timp: învățământul și sănătatea.

Idei ale unor invitați ai mediei televizate precum: „Ne lipsește un sistem informațional fiscal”, „se repetă bube de la fiecare legislatură”, „președintele unei țări nu trebuie să fie numai la locul de muncă”, „acesta să dețină bine și politica externă”, dar și „securitatea țării”, „să fie un arbitru, dar nu din acela huiduit pe teren, ci respectat pe teren”, ori în probleme ale regionalizării, idei de genul: „conținutul acesteia să însemne proiecte și nu ierarhii”, „guvernare autonomă înseamnă relația stat-cetățean” și altele, dați-mi voie să vă spun, ca om de catedră, cu o bună comunicare între tineri, că acest lucru nu-l pot face decât școala și cultura statului respectiv.

Mofturi de tipul superficial, precum: „România nu e ceea ce pare, ci ceea ce vrea ea să pară”, mi se par o lipsă de model pentru viitoarele proiecte, abordate de tinerii din țara lor.

Tinerii fără de care astăzi nu se poate concepe nicio construcție de sistem. Deci, care sistem și care model?

DESPRE VECHIUL SAT ROMÂNESC, CU LUCIDITATE

Toma Spătaru (Constantin R. Crișan, pe numele real) s-a născut într-o familie de țărani din Buda-Corbița, județul Galați, la 16 noiembrie 1902. A absolvit Seminarul Teologic din Huși în 1923 și, în primii ani de după terminarea școlii, a frecventat ședințele Academiei Bărlădene, scriind poezie, nuvele, teatru, predici pentru diverse publicații. A debutat literar cu poemul (structurat în 18 psalmi) *Cântarea Mântuirii Mele*, Moinești, 1927. În 1932 a fondat revista literară „Orientări” la Moinești, județul Bacău (1932-1938, 1940). De-a lungul vieții a folosit, din varii motive, zeci de pseudonime, dintre care s-a impus Toma Spătaru, cel cu care a semnat romanul *Zbateri*. A fost preot paroh la Valea Sosii și învățător la școala primară din comuna Poduri, lângă Moinești. Simpatizant al Partidului Național Creștin al lui Octavian Goga, după 1935 se apropie de Mișcarea Legionară, cunoscându-l pe liderul acesteia, Corneliu Zelea Codreanu.

În 1940, a fost scurtă vreme inspector școlar general, după care a mers ca preot paroh la Grigoreni, unde a stat tot timpul războiului. În timpul dictaturii antonesciene a fost arestat câțva timp, pentru apartenență la Mișcarea Legionară. După 23 august 1944, a devenit inspector școlar și bisericesc, și-a reluat preocupările literare și s-a implicat în reforma agrară, dând semne că vrea să colaboreze cu noul regim. Dar destul de repede i s-a descoperit trecutul politic, iar la 15 aprilie 1952 a fost arestat. Eliberat de la Canal la 1 septembrie 1954, a fost numit preot la Parohia Rus-Ciutea, lângă Bacău, și viața sa părea să ia o turnură favorabilă.

În 1958 i-a apărut la E.S.P.L.A. primul și unicul volum al romanului *Zbateri*, care urma să aibă cinci volume. Romanul e o cronică excelentă a satului românesc, scrisă într-un stil obiectiv, fără efuziuni lacrimogene sau reverii idealizante. La câteva săptămâni, cele 10.000 de exemplare ale cărții au fost retrase de pe piață, iar bibliotecile au trecut romanul la index. Pentru această carte, a fost arestat și condamnat din nou (15 august 1959 – 10 august 1964). A stat închis la Aiud. După eliberare, câțiva ani a mai oficiat ca preot al parohiei Deleni, comuna Helegiu (Bacău). A publicat nuvele și povestiri în revista băcăuană „Ateneu”, dar nu i s-a permis să mai tipărească nici o carte. A murit la Bacău, pe 24 martie 1985.

Romanul i-a fost reeditat abia în 2001, la editura Curtea Veche. Criticul literar Eugen Budău întâmpina această reeditare cu entuziasm: „Este vorba de uriașa forță epică, de proiectarea zecilor de personaje în cadrele drepte ale verosimilității, de impresia, uneori sufocantă, de real, până și a sugestiilor de ordin olfactiv (cartea „emană” miros de pământ, de fân, de viță-de-vie, de pădure, de noapte ș.a.), în imagini veridice, necontrafăcute, aspre și duioase deopotrivă, într-un flux narativ desăvârșit, cu un bun control al limbii, neostentativ populară și regională. Toma Spătaru e un excelent povestitor și un bun psiholog al scenelor colective (episodul prolog al incendiului pe aria boierului Gănuță e grăitor). Fraza are ritm, curge în ton cu dramatismul povestii.”

Redăm mai jos un fragment din Capitolul VI al romanului, așa cum a apărut în ediția ESPLA, 1958.

ION AILENII

Venise înapoi, după atâta amar de vreme trăită departe, între apă și cer, și, cuprins de fiori calzi, ca de friguri, a pășit pe poarta țarinii satului, prin fața casei lui Paraschiv, neîndrăznind să privească în jur, ca să nu întâlnească, de prin ogrăzi, privirile ațintite pe bereta lui cu panglica fluturând într-o parte, pe bluza cu gulerul lat dungat cu albastru și alb, cum albe-i erau hainele, ca varul ce înnoie toate casele în acest Paște binecuvântat cu flori de liliac atârând peste garduri.

Ion Ailenii, cel plecat de demult — abia ține minte, dar toate-i revin în fața ochilor, ca și când ar fi fost ieri — era un flăcăiandru voinic și vânjos să frângă fierul în mâini, și numai în pragul a șaptesprezece primăveri. Că, dacă-l lăsase tată-său, neuitatul Iacovache, la zece ani și maică-sa la unsprezece, de-atunci crescuse cum a nimerit, cam din mila mătușii Ilinca, care-i spăla cămeșile de pe el, și din mila altora, milă cu tâlc, pentru că nimeni nu i-ar fi dat un pumn de făină de n-ar fi muncit cu atâta credință, de n-ar fi arat din noapte până-n sară de adormea cu oasele zdrobite, că nici foame nu-i mai era. Muncea de cum începea primăvara și până toamna târziu, și nu pe pământul lui, că n-avea cu ce, totul se irosise, iar pământul intrase sub paza lui moșu-său, nimeni nu-și pune mintea să-și bată capul cu alde Petrache Spănu pentru feciorii lui Iacovache, care s-or ridica singuri să-și apere drepturile, dac-or putea, iar pân-atunci pot foarte bine să fie de ajutor la cei mai cuprinși, că de n-or învăța munca și gospodăria la

casele altora, n-au să știe să-și chivernisească moșia lor, dac-or mai vedea-o vreodată de la Petrache Spănu. O dată cu căderea fulgilor albi, mari și ușori, ce se legănau în aer ca niște fluturi amețitori, își lua toporul la subțioară, traista de făină în gât, o mână de sare; o legătură de ceapă roșie și tare de te arde la mațe și, prinzându-și tovarăș pe Gavrilă al lui Hogeac, se afunda în pădurea Cucuieților să facă metri, ca să aibă cu ce-și cumpăra un suman ori o pălărie de Paști și să-și poată schimba pantalonii cu nenumărate petece în genunchi și dinapoi, că-i purta până se făceau ferfeniță. Se arăta harnic în toată puterea cuvântului, măcar că nu crescuse încă flăcău răsărit între ceilalți și era al nimănu. Nu știa bine ce are și ce n-are, căci bucățile de pământ late, rămase de la maică-sa și mai puține de la taică-său, le chibzuia moșu-său, tutorele, o ființă de om prăpădenia pământului, care nici măcar nu-și îmbrăca fata din horă mai ca lumea. De măritat a măritat-o, nu-i mai stă pe vatră, piciorul nu-i mai calcă prin casa lui Spănu, a dat Nastasia de bine, de vorbă caldă și de borș cu pui cu tăieței, cum nici n-a visat în casa din care a ieșit, că alde Petecuța au luat-o și mai fără avere, nici ei nu prea au, dar de mâncat mănâncă de se satură, ca toți oamenii, mai ales duminica.

Într-al șaisprezecelea an, acu călca pe-al șaptesprezecelea, când începea a miji a flăcău și ochii în cap i se limpeziseră și ardeau cu niște ape de lumină de intrau tocmai în fundul inimii fetelor, s-a tocmit, ca să se așeze, la Ilie Dragomir, om bogat și cu patru fete de

măritat; și n-a stat decât până la Paști, n-a apucat să ia nici o para chioară. Le-a părut rău la toți — dăduse Ilie de plească să aibă așa om în ogradă, pe mai nimic — dar mai rău i-a părut Aristiței, codana de-o samă cu el, măcar că n-a spus niciodată cuiva de asta și nici Ion n-a știut-o vreodată.

Era tot un Paște înflorit ca acesta, când în hora mândrușanilor s-a prins unul îmbrăcat în alb, cu beretă de marinar, venit din Brusturi, pârlit amarnic de soare și cu ochii verzui și cu ape repezi ca undele mării; venise la un văr de-al lui. Au intrat în vorbă, marinarului i-au plăcut ochii lucioși ai lui Ion, frumusețea curată a trupului vânos de flăcăiandru, nu știe de ce l-a prins drag dintr-o dată, și a început străinul să-i spună de mări și de țări îndepărtate, de furtuni năprasnice — mult îi plăceau lui Ion pe-atunci furtunile, le întâmpina cu fruntea și cu pieptul gol, i se părea că se ia la trântă cu cineva și nu-l poate trânti — de petreceri din porturi, pe care el nu le înțelegea, de viața aceea în care ai tot ce-i pe tine, dar nici n-ai nevoie de mai mult și de multe ori ai vrea să n-ai nici atât — nici Ion nu avea mai mult decât era pe el — i-a vorbit mult și adânc străinul, și iată-l de Duminica Tomii pe Ion Ailenii c-a vândut mărunțișurile pe care le mai avea și a plecat la gara Criheciului, de unde s-a oprit tocmai la Galați.

Ce mult îi de-atunci, Doamne, și parc-a fost ieri! Se vede, ca printr-o oglindă întoarsă, cu obrazii îmbujorați și cu ochii umbriți de gene lungi, strâns în ilicul prea strîmt peste cămașa de tort cam veche, în picioare cu opincile ușoare ca pana, cum a sărit în gara Galațului, amețit de atâta lume și zarvă, de parc-ar fi fost iarmaroc, și nu luna, ca toate lunile, zi lucrătoare. A căscat ochii la toate minunățiile târgului, oprindu-se în mijlocul trotuarului și arătând cu mâna, până când Toma Vârzaru — „domnu Toma” — îl trăgea de mână după el. Și-amintește apoi cei patru ani trăiți în Galați cu chinuri, cu nevoi, cu viață amară, cu nopți nedormite, nemâncat, cu sudălmii la fiecare pas, între oamenii aceia mai spurcați la gură decât fusese vreodată Iacovache, cum a trecut de la șantier la societatea de navigație cu cincisprezece lei pe lună, mare leafă, de întâile drumuri de la Galați la Brăila și înapoi, apoi mai departe, la Sulina și Constanța, și-aducea aminte de toate, de parcă le-ar vedea acum înaintea ochilor.

Apoi cum a plecat marinar pe un vas de comerț, care mergea departe, undeva, la Copenhaga, cu multe opriri și încărcătură pe el, de munca lui de zi și de noapte ca să adune bani — banii erau și aici gândul tuturor — de opririle de la Atena, Neapole, Lisabona — un oraș ascuns undeva, în fundul unei mîncături a mării în uscat — și toate i se par ca în vis. Parcă vede întinderea liniștită a nemărginirii apelor, deasupra căreia stelele, îndepărtate în fundul cerului, își tremură lumina blândă și sclipitoare, și poartă în suflet dăre lungi de aur topit, aruncat pe întinderea nemărginită a oceanului, cărări de lumină și de umbră întunecată, praful aurit ce se cerne ca negura pe zarea îndepărtată, unde coastele pierdute în albastrul sur al nopții își înalță în sus, ca niște degete rășchirate, vârfurile de eucalipti, de la Constantinopol, pe coasta Asiei Mici, până la Smirna și mai departe.

Ce viață! Ce viață, trăită între cer și mare! Și ce chinuri și muncă și încordare de brațe, pe tăcutele, fără hodină și fără opunere, în nopți negre ca păcura, când valurile uriașe și îndușmănite se loveau cap în cap sub vasul ce sălta pe vârfuri ca o coajă de nucă, ploile măturau coverta și fulgerile căutau catargele în bezna grea a singurătății. De câte ori nu era numai la un pas de moarte, lovit cu putere de grilaje, înlănțuit de otgoane, mânat ca o nălcă rătăcitoare pe așchia trosnitoare a vaporului prăbușit în prăpăstii întunecoase ce mugeau a moarte, când bătăile inimii i se opreau în piept! Și apoi liniștele acelea mute, istovite, când se trezeau ca din senin în mijlocul apei poleite de soare, oboșiți, frânți, cu catargurile rupte, cu otgoanele încălcite, cu grilajurile

sfărâmate, după care urma iar munca grea și fără hodină ca să se facă toate la loc.

Pe urmă, opririle din porturile străine, pline de oameni grăbiți ori de cerșetori fudui, de cucoane înalte, voalate, ori de harapi negri, buzați, de tavernele pe care le lua de-a rândul cu tovarășii lui, de bătăile crîncene, cu scaune, sticle, cuțite, mese — la asta era mare meșter, de aceea nici nu-l slăbeau tovarășii când năvăleau pe uscat — și nu s-a lipit de el nici tutunul, nici spirtul, nici furțișagul pe care-l aveau toți. Când începea bătaia, din nimic, ca o scânteie ce fulgeră toate mințile, el singur era treaz. De aceea era greu să se trezească cu un cuțit în spate: sta totdeauna cu spatele la perete și cuțitele nu treceau prin masa pe care-o juca în mână ca pe-o farfurie. Rânile se vindecau, dar gustul de bătaie al tovarășilor săi, nu. El nu putea să-i lase bătuți. Atunci era în joc onoarea pavilionului. Trebuia apărată. Zâmbește când își amintește. Parcă erau copii fără minte. El avea minte. Numai când și-amintește de câte ori uita c-o are, îi vine să zâmbească. Își aducea aminte repede. Numai când își pipăia chimirul de cauciuc, de pe piele, cu hârtii, un dor puternic i se năștea în suflet, o amintire veche îi fulgera prin minte — zâmbea singur, înduioșat — și-ar fi dat mult să se trezească în pădurea zării ori pe apa Criheciului. Și când vedea pe alții jucând unele jocuri și-aducea aminte de hora domoală și unduioasă, legănată de fetele din sat, după cobza lui Stan Buzatu, și-a lui Ursache, și iarăși un dor fără de margini îl prindea de Mândruța lui, unde și-a trăit primele doruri și întâile lui nădejdi de flăcău vrednic și necăjit, atâta cât putuse avea nădejdi și doruri pe vremea aceea. Dar cele frumoase din Mândruța, pe acelea le avusese și le purta în inima lui, ca mărgăritarul în cochilia unei scoici în fundul mării. Cândva are să scoată la iveală mărgăritarul acesta.

Și zi cu zi, și-a adunat ban cu ban și mai ales și-a adunat picătură cu picătură dorul de acasă, și încetul cu încetul i s-a limpezit viitorul în mintea lui: „Plec peste câțiva ani, împart sfoara de pământ cu Simion, dac-o mai fi trăind, cât a rămas de la alde tătuca, îmi ridic casă și mă gospodăresc în satul meu, să mor și să mă îngroape lângă mormântul părinților tot bietul părintele Sofronie, dac-o mai fi trăind, săracu!”

Și-s ani de-atunci!...Și-s ani de când a plecat din sat! Douăzeci și doi de ani, și parc-abia a plecat ieri! Numai când se gândea cum or să-l primească cei din sat, îi venea greu să plece, să se despartă de împărăția asta a apei, mărginită de cer și de stânci. El nu iubea marea cu patimă. Prietenă, câteodată, da. Atât. Era din neam în neamul lui plugar, și-avea pentru mare dragostea prietenului cu care te-ai înhămat la nevoie, în deosebire de alți marinari, care nu s-ar fi despărțit de mare o dată cu viața...

Și așa, într-o bună zi, s-a dat jos la Galați, și-a scos bilet pentru gara Criheciului și a venit înapoi gândindu-se mereu cum îl vor primi vară-sa și verii, dacă nu cumva o mai fi trăind și moșu-său cel hapsân și zgârcit ca nimeni în Mândruța. S-o mai fi schimbat și el, în atâția ani! Câte nu se schimbă în lumea asta! Iar dac-o fi venit Simion, atunci nu se mai vorbește.

Toma Spătaru, *Zbateri*, fragment din Capitolul VI al romanului, ediția ESPLA, 1958.

Marian ROTARU

„NOBLEȚEA UNEI FABRICI. POVEȘTEA MÂNDREI” (2)

O (auto)prezentare

Pentru „MÂNDRA”, „Fondatorul”, a fost nimeni altul decât inginerul Nicolae Malaxa, considerat până azi a fi cel mai mare industriaș român, pion principal al edificării economiei românești moderne, omul care a vrut să demonstreze lumii, un adevăr ignorat de străinii din Apus, anume acela că românii nu sunt numai ciobani mioritici. Au o veritabilă vocație industrială.

Nicolae Malaxa nu a fost singur la începuturile bârlădene ale carierei sale. Asociații aleși au fost „Nume” mari pentru Bârlad, pentru județul Tutova și putem spune fără a greși, pentru întregul Regat Vechi. Galeria cuprinde ilustra familie Juvara, reprezentată de frații Emil și Nicu Juvara. Lor li se adaugă Lupu C. Costachi, cumnatul lor, om politic, fondator al Academiei Bârlădene și descendentul uneia dintre cele mai mari familii nobiliare din Moldova. Pe un alt cumnat al fraților Juvara, Gheorghe Botez, avem să-l întâlnim în deceniile următoare printre membrii consiliului de administrație al „Mândrei”. În pleiada numelor mari, care au pus temelia fabricii găsim pe Mihalachi H. Ivanciu, bunul proprietar care a făcut atât de mult pentru sătenii din Pogana, pe Ioan (Iancu) Dimitrescu, pilon al economiei tutovene prin banca „Moldovei de Jos”, pe care a întemeiat-o, dar și pe un slujitor al culturii, în persoana editorului, tipografului și librarului Ioan Barbu Popov. În preajma celui de al doilea război mondial, întâlnim pe documentele „Mândrei” semnătura altei personalități bârlădene, profesoara Maria C. Gâlcă, mare susținătoare a vieții culturale. Soțul ei, inginerul Constantin Gâlcă, a fost director al fabricii până la naționalizarea din 1948. Este fratele profesorului Gheorghe Gâlcă, unul dintre dascălii de frunte al liceului „Roșca Codreanu”. Figurile de seamă care i-au pus piatra de temelie, patina vârstei, tenacitatea de a rezista îndărătniciei vremurilor și nu în ultimul rând munca oamenilor, conferă fabricii Noblețea!

Cu mii de ani înainte de Hristos, poporul tamil din sudul Indiei, își asigura necesarul de grăsimi vegetale din susan. În limba lor planta se cheamă „ellu”. De aici provine latinescul „oleum”. Uleiul vegetal ca materie indispensabilă traiului omenesc, este pentru înființarea „Mândrei”, mai mult decât o simplă premiză. Este chiar rațiunea de „a exista”. Chimismul „undelemnului”, biomorfologia semințelor oleginoase, geografia botanică care ne învață printre altele despre răspândirea plantelor din care omul își extrage de milenii uleiurile pentru hrana trupului dar și a sufletului, dacă luăm în considerare parfumurile, reprezintă un domeniu vast, căruia cu ușurință, i-ar putea fi dedicat un volum întreg. O astfel de carte, ar fi pe cât de necesară, pe atât de interesantă.

Am privit istoria „Mândrei”, oarecum în sensul ei restrâns, adică până la un anumit jalon temporal. L-am ales ca fiind naționalizarea din iunie 1948. De ce? Perioada următoare, comunistă, nu o pot din păcate considera a fi încheiată nici până astăzi. A marcat atât de mult viața multora dintre noi cei de vârsta a doua, a rămas atât de bine întipărită în metehne, în concepția despre muncă, încât putem spune orice, numai că ar

fi depășită, nu! Ultracapitalismul care pare că domnește în România de azi, este construit pe scheletul moral al concepțiilor de factură marxistă. De aceea suntem atât de departe de o veritabilă economie concurențială, de eficiență socială și nu în ultimă instanță de... statul de drept. Mai grav îmi pare, că până și generația foarte tânără, care abia dacă a apucat să poarte „cravata roșie cu tricolor”, sau poate nici măcar atât, dă semnele unei grave contaminări. Dorința de a primi totul, fără a da nimic înapoi, apetența pentru „pomoni”, private, de stat sau „europene”, îmi amintește de conceptul „munca sus”, ca să nu o poată ajunge nimeni! Suferim și azi de „paternalism” sau de boala „iubitului conducător” ori a „cârmaciului dibaci”. Am rămas cu temenelele către străini, chiar dacă între timp am schimbat „uniunea”. „Sovromurile” au acum denumiri occidentale, dar funcția de spoliere a bogățiilor naționale este intactă! Unde mai există demnitatea de a fi tu însuși și prin tine însuși? Lenea intelectuală, așa zisa „blazare”, sau „stress-ul” închipuit, este semnul sigur al creierului spălat. Televiziunea a abdicat de mult de la menirea culturală, cantonându-se constant în zona manipulării sociale. Grila de programe a cunoscut dreptu-i, variația dictată de interesele momentului. S-a trecut de la „ode” la „show-uri” și... atât! Mesajul subliminal este în esență același. La carte, cenzura este înlocuită cu prețurile exorbitante. Efectele educației „utc-iste”, se văd culmea, la tinerii de azi. Părinții noștri au fost educați în școala valorilor tradiționale și chiar dacă partidul comunist s-a înscăunat la putere, educația „șoptită” pe acasă, mentalitatea sănătoasă a vechilor dascăli de școală, a menținut sus ștacheta calității umane. Cu timpul, bătrânii nu mai sunt, iar tradițiile neurmăte se uită. Generația următoare este educată aproape exclusiv după principiile „orânduirii socialiste”. Intoxicația apare ca teratogenă și produce efecte dezastruoase la tineri.

Pentru motivele invocate, consider că singurul capitol de istorie propriu-zisă din carte, este „A fost odată”. A fost odată o Românie, azi uitată. În ea s-a născut Fabrica de Ulei Vegetal „MÂNDRA” Bârlad!

Fondatorii au fost oameni, care obligatoriu, ar trebui să fie exemple pentru cei de azi. Legislația economică, administrativă ori socială din România interbelică, ar putea fi pentru juriștii de față un izvor nesecat de propuneri pentru ultractivare, sau de lege ferenda. „A fost odată” este piscul pe panta căruia s-a construit o secțiune mai vastă a cărții, denumită „Drumul prin istorie”. Drumeții discută! La început despre rolul istoriei în cultura organizațională, apoi despre izvoarele folosite, pentru ca o prea scurtă privire asupra istoriei mondiale a industriei uleiurilor vegetale, plecând de la Thales din Milet, care din punct de vedere documentar, este strămoșul tuturor patronilor din ramură, să-i aducă la aspectele care privesc direct istoriografia „Mândrei”. Condițiile macro istorice în care firma a apărut și evoluat, sau altfel spus, „vremurile” care i-au marcat primele decenii de existență, evoluția industriei uleiurilor vegetale în România, concurență pe piața locală și sursele de aprovizionare cu materie primă, lasă capitolului „A fost odată”,

sarcina exclusivă de a prezenta doar evoluția fabricii până la naționalizare. Sarcină deloc ușoară. Uneori prezumțiile par parcă rupte dintr-un roman polițist. În mod indiscutabil „MÂNDRA”, producea ulei în 1912. Persoană juridică devine în 1911, pe 4 noiembrie după stilul vechi. Prima atestare documentară, printr-o adresă oficială datează de la 10 decembrie 1911. Indicii serioase arată că încă din 1909, pe amplasamentul actual al companiei s-a produs ulei. Presa a fost proprietatea lui Nicolae Malaxa. Tot Malaxa este cel care aduce din Germania în 1910, instalația fabricii, iar din 1911 începe exploatarea unui atelier mecanic și a unei turnătorii, organizate pe latura amplasamentului dinspre strada Mihai Viteazu. Nevoia de capital, dar și de materii prime, obligă pe tânărul inginer să-și caute asociați. Firma înființată în 1911, așa cum am arătat, este înaintașul direct al „Mândrei” de astăzi. Era organizată sub forma comanditei și exploatarea instalația industrială, proprietate a lui Malaxa. Această „bicefalie” avea să se repete în 1938. Atunci fabrica este cumpărată de Constantin Gâlcă și de Jean D. Sava, pentru ca antrepriza întreprinderii să fie de resortul unei societăți în nume colectiv, unde asociați erau Maria Gâlcă, soția lui Constantin și Jean D. Sava.

În socialism, sistemul economic dirijist, dispariția aproape totală a concurenței, relativa stabilitate politică și socială, face a nu mai fi necesară, abordarea unor atari subiecte în secțiuni speciale. Totul apare cuprins într-un capitol unic. Perioada este prea bine cunoscută, de aceea atenția s-a îndreptat în cea mai mare parte, la evoluția tehnică și economică a întreprinderii.

Se ajunge la ziua de azi. Adică la stricta contemporaneitate. O consider că debutează în decembrie 1989. „Azi” este locul temporal, în care „MÂNDRA”, ajunsă pe vremea comunistilor „REPUBLICA”, își recapătă vechea denumire, redevine o companie privată și intră într-un fericit proces de dezvoltare. „Mâna bună” a lui Nicolae Malaxa, se face simțită peste decenii. Alte fabrici din România pier, ajung deșeuri, pentru a întregi prea puținele cantități de fier pe care insula Elba, le oferă siderurgiei italiene. „MÂNDRA” însă, aflată în contracurentul procesului distructiv, nu numai că se menține, că supraviețuiește, dar cunoaște ca societate comercială, un proces evolutiv neegalat în istoria ei. Dezvoltarea Fabricii de Ulei este completată de intrarea în companie a Fabricii de Nutrețuri Combinat din Tecuci, salvată de ruină și repusă în funcțiune de către oamenii „Mândrei”, precum și a Diviziei Silozuri, specializată în achiziția, condiționarea și comercializarea en gros a semințelor oleaginoase și cerealiere. Nu poți trăi azi, fără să privești la ziua ce va veni. De aceea, acum este momentul în care tehnicienii firmei gândesc pentru viitorul previzibil, noii pași de modernizare a sistemului tehnic, de reducere a costurilor și de diversificare a produselor.

„Fabricația” și „Produsele” sunt două capitole oarecum tehnice. Spun „oarecum”, pentru că nu se bucură de rigurozitate științifică. Nici nu a fost necesară, dat fiind că întreaga lucrare nu se adresează numai „uleiștilor”, ci și oricărui alt cititor. „Fabricația” alungă imaginea fixată în mentalul colectiv, care reduce producția uleiului la simpla „presare” a semințelor. Arată realitatea unui proces complex și deloc ușor de condus. Capitolul „Produsele” vine să completeze cunoștințele cititorilor, asupra aplicațiilor pe care le au cele ce ies pe poarta unei fabrici de ulei. Se vede aici, că untdelemnul devine la rândul lui materie primă în industria vopselurilor, lacurilor, chiturilor, maselor plastice, biodieselului etc. Legat de

problemele lumii și având în vedere capacitatea uleiului de a absorbi substanțele volatile, nu este exclusă utilizarea acestuia în viitor, ca agent depoluant. Contaminanții gazoși, care sunt substanțe utile industrial pot fi apoi recuperați prin rafinare.

Nefiind o lucrare exclusiv istorică, încheierea o face capitolul „Mâine”. Aici se aruncă o privire dincolo „de orizont”, dincolo de viitorul previzibil gândit de strategii fabricii. Sunt amintite tendințele de consum care se profilează în oportunități deloc neglijabile, dar și amenințările tot mai serioase. Poluarea, reducerea bazelor de materii prime, apariția unor produse sintetice deosebit de nocive, dar abil promovate prin canalele media. Nu mă situez pe partea „casandrelor” care prorocesc tot ce-i mai rău, pentru a semăna panică și adânci debusolarea unei generații și așa chinuite. Nu mă număr printre cei care încearcă să semene spaima publică, pentru a produce anarhie socială. De aceea sunt date exemplele unor proiecte salvatoare elaborate de oameni, care deși neluați în seamă de opinia publică, gândesc și lucrează pentru binele celor din jur.

În ansamblul ei cartea are un conținut compozit. Este firesc, având în vedere că tema se află la intersecția istoriei, botanicii, biochimiei și chimiei alimentare. Așa se face că foarte multe pagini au ca figură centrală „MÂNDRA”, iar în foarte multe altele, fabrica este prezentă în mod difuz, ca un motiv pot spune, pentru abordarea anumitor aspecte, nu străine, dar conexe subiectului declarat al cărții.

Izvoarele lucrării sunt la fel de diverse. Printre ele se regăsesc cărți publicate, presa scrisă, fie ea de epocă sau actuală, documentele de arhivă și deloc neglijabile, o serie de informații postate pe internet. Dintre autorii citați, care au cercetat istoricul economic al orașului, subliniez pe distincții profesori bărlădeni Vasile Cârcoț și Emanoil Darie. Un ajutor neprețuit am primit din partea doamnei profesor doctor Elena Monu, Președintele Academiei Bărlădene, prin bibliografia pusă la dispoziție, care include și lucrări semnate de către domnia sa, cât și prin suma consistentă a informațiilor oferite. O mențiune aparte se cuvine să fac pentru Enciclopedia României, ediția 1938, realizată de către un colectiv condus de sociologul Dimitrie Gusti. Elaborarea, editarea și tipărirea monumentalei lucrări a fost finanțată de Nicolae Malaxa. Dintre izvoare nu a lipsit tradiția orală, pe care ori de câte ori mi-a folosit expunerii, am fixat-o bucuros în scris. Consemnarea memoriei colective, alături de analiza înscrisurilor de arhivă și de relevarea supozițiilor personale, reprezintă partea inedită a lucrării, contribuția ei la procesul cunoașterii.

Cartea este adresată celor de acum, dar mai ales celor ce vor veni. Scrisă în secolul XXI, se vrea o oglindă a veacului trecut, care să folosească viitorimii de peste o sută de ani. Mesajul volumului nu susține falsele valori postmoderniste și globalizante vehiculate azi, ci filonul peren tradițional, refugiat în substratul conștiinței colective.

Maria-Vera WILLINGER**EU TAC**

Nu vreau să vorbesc.

Tac.

Nu pot vorbi.

Deci tac.

Dacă nu-mi place mila de sine, și mai puțin doresc mila orișicui.

Deoarece mi-am pierdut orice drept de vorbă,

trebuie să tac.

Strigătul dinlăuntrul meu îl aud doar eu.

Fântâna e astupată cu pietre grele de moară. Iar cheia pentru a o destupa o am numai eu, de-aș putea.

Nu, eu tac.

Și tac și tac.

Tăcerea se suprapune, se adună,

devenind materială, palpabilă și groasă. Timpul va schimba conținutul fântâniei.

Datorită lipsei aerului, datorită

întunerului, a tuturor gândurilor înghesuite, puse unele peste altele.

Tăcerea.

Ah! Ce urât miroase!

Eu tac.

Nedumeriri fără răspunsuri. Vorbe grele negândite se strecoară în fântâna astupată, unde doar se intră, dar nu se și iese. Totul e închis sub piatra mare, ca de mormânt.

Iar eu tac.

Cu trecerea vremii toate cele adunate și îngrămădite în fântâna care nu mai respiră, m-au re-format: în cuburi, pătrate, pătrățele, multe linii drepte și sinusoidale. Dreptunghiuri și triunghiuri, fiecare având o culoare anume.

Am ajuns precum un jalnic computer,

pe care se apasă un „click” și pătratul dorit din mine începe să funcționeze.

Dar există undeva, dincolo de geometrie, un adânc ce nu se vede, pe care nu-l arăt, încât aproape că nici eu nu-l mai știu, pe care poate l-am și uitat în parte.

Și tac.

Ocolesc pe cei care ar putea intui adâncul, iar pe ceilalți îi ocolesc tocmai pentru că nu-și dau seama de el. Așa că oricum evit și pe unii și pe alții.

Tac.

Petruș ANDREI

ROXANA GALAN - „DE VITA BEATA” („DESPRE FERICIREA VIETII”)

„În societatea românească a zilelor noastre este absolut necesar să existe o categorie dominantă. Dar dominantă prin calități. Nu poți să fii dominant prin cretinii, bețivii, toxicomanii, leneșii sau inculții tăi, ci numai prin oameni inteligenți, talentați, culți.” (Alexandru Paleologu - „Breviar pentru păstrarea clipelor”, „Humanitas”, București, 2006, p.128)

Romanul „Conversații încercuite” (Editura „Sfera”, Bârlad, 2010), apărut sub semnătura Roxanei Galan, are o pioasă dedicație: „În memoria soțului meu, Mugurel-Cristian, fără de care iubirea nu ar fi fost posibilă.” (Lectorul cărții este cunoscutul și charismaticul profesor Serghei Coloșenco, renumit rebusist, iar tehnoredactarea aparține înzestratului și diligentului Bogdan Artene.)

Cartea beneficiază de o prefață intitulată „A fi sau a nu fi în cerc” semnată de reputatul profesor de Limbă și literatură română de la Liceul „Mihai Eminescu” din Bârlad, poetul, prozatorul și eseistul Simion Bogdănescu, membru al Uniunii Scriitorilor din România.

Titlul romanului „Convorbiri încercuite” este incitant deoarece simbolistica cercului este foarte bogată. Cercul poate simboliza perfecțiunea, timpul, cerul iar acesta la rândul lui poate simboliza lumea spirituală, invizibilă și transcendentă. După Platon și Blaga, realitatea este o copie a transcendentului iar arta, oglinda ei, este o copie a copiei. După „Dicționarul de simboluri” (Editura „Artemis”, București, 1994) „Cercurile simbolizează etapele perfecționării interioare, armonia progresivă a spiritului.” (p.295) După Platon, cercul imită inteligența; neoplatonicienii compară pe Însuși Dumnezeu cu un cerc al cărui centru se află pretutindeni. În capodopera universală „Luceafărul”, cea mai dramatică poveste de dragoste din lirica lumii, Hyperion se adresează preafrumoasei Cătălina mizantropic și misoginic: „Trăind în cercul vostru strâmt”, fata de împărat neputându-se smulge din carnal spre celest. Nu putem să nu amintim și de inelul nupțial; Eminescu, „Cel mai mare om dat de poporul român”, (Edgar Papu) în poemul său „Călin” (file din poveste) înfățișează cea mai frumoasă noapte a nunții din toată poezia lumii. Călin, intrând în „iatacul tăinuit” al fetei, „inelul scump i-l scoate de pe degetul cel mic” iar fata „A doua zi se miră, cum de firele sunt rupte,/ Și-n oglind-ale ei buze vede vinete și supte/ Ea zâmbind și trist se uită, șoptește blând din gură:/ - „Zburător cu negre plete, vin’ la noapte de mă fură.”

Ținând seama de aceste considerente, subiectul romanului „Convorbiri încercuite” devine mai ușor de reținut. Un grup de tineri studenți, un cerc de prieteni („frumoșii nebuni ai marilor orașe”) Gia, Cronus, M. și Eva, personaje-naratori, soții R., nașii lor de cununie, Smit, Dana, Alina, David, Remi, Livia, Linea, „prieteni noștri din București”, pictori de biserici, supraviețuiesc în „epoca de aur”, plină de lipsuri materiale și spirituale, cu nimic deosebită de cea de acum, prin inteligență, prin preocupări intelectuale, prin păstrarea echilibrului moral într-o societate în care dezumanizarea capătă forme grotești. Pentru că „Suntem închiși într-un cerc de fier” și pentru că:

„Toți trăim într-un pustiu. Nimeni nu e înțeles de nimeni” (Flaubert), tinerii, Eva, în special, un alter-ego al autoarei, caută cheia fericirii cu cei „ce pot sparge cercul o dată cu mine”. Pentru a-și realiza idealul de „beata vita”, eroina invocă arghezian divinitatea: „Doamne, ajută-mă să deosebesc între cei pot sau nu pot rupe cercul.” (p.30) Eroina trăiește un „vis al iubirii, subiect dureros pentru mine, durerea fericirii, fără de care nu există frumos...” Un vis eminescian „dureros de dulce”, încât să plângi de fericire. Asemeni lui Mateiu Caragiale care sub blazonul său nobiliar încrustase deviza: „Cave, age, tace” („Ferește-te, lucrează, taci”), eroina are și ea un astfel de cod existențial: „Confundă-te cu ceilalți, dar rămâi așa cum ești, caută-i pe cei asemeni ție; sparge cercul de fier.” Deși ea hotărăște că nu va întemeia „nicicând o familie” și nu va permite iubirii să o pătrundă, își găsește jumătatea în persoana tânărului M. „meseriaș în muzică rock, jazz, simfonică” și „misogin”, atitudine pe care o manifestă și personajul feminin; după aceasta: „Bărbatul în loc de cap ar purta mai bine un falus, că sexul e cea mai importantă îndeletnicire a masculului, urmând în ordine, fotbalul și politica.” (p.36) Acest cuplu care

câștigă dintr-odată simpatia cititorului ni se destăinuie: „Erai prima, eram primul: iată Paradisul pierdut și regăsit.” (p.35) Ei trăiesc într-o societate românească, trecută și prezentă, bolnavă: „Banul, boala minții, goana nebună după nimic, vieți irosite, jocuri prostești de politicieni imbecili...informația, tehnologia, dezinteresul pentru munca intelectuală, lene păcat, pact mefistofelic. Sexul, boala trupului, profanarea credinței divine, care ne-a făcut egali, care ne-a făcut jumătăți perfecte...” (pp.21-22) Eroina își dorește un alt OM, „reîntors spre arhetip.” Vorbind despre jumătate un vestit anatomist spunea că: „Organele genitale ale femeii și ale bărbatului sunt aidoma, numai că cele ale femeii sunt întoarse pe dos, ca o mânecă de haină, într-o replică negativă sau complementară tocmai ca să permită cuplarea celor două tipuri de ființe, fără de care seminția omenească s-ar fi terminat de multă vreme.”(apud Virgil Răzeșu - „Mic tratat de deflorare”, Editura „Răzeșu”, Piatra-Neamț, p.11)

Ca în „Banchetul” lui Platon, acești tineri se întâlnesc și reușesc să iasă din cercul strâmt al iadului existențial deosebinduse radical de alți tineri, risipitori, robi ai pântecului și ai subpântecului. În cele cinci capitole: „Începuturile”, „Prietenii”, „Visele”, „Iubirile” și „Cercurile” întâlnim o lume seducătoare, aceea a ideilor despre idealul de viață, despre credință, despre iubire, despre familie, despre vise și despre prietenii. Lecturile acestor tineri sunt impresionate: Platon, Aristotel, Hegel, Kirkegaard, Eliade, Homer, Rushdie, Borges, Ecclesiastul, Shakespeare, Nietzsche, Voltaire, Byron, Poe, Petre Țuțea... „În grup relațiile se bazează pe încredere deplină și confidențialitate, o comuniune și o comunicare firești, nu savante și prețioase.”(p.90) Ei acordă mai multă atenție lui „homo sapiens”, nu lui „homo faber”, înlocuind pe „a avea” cu „a fi”.

Romanul Roxanei Galan este o persuasivă și captivantă pledoarie în favoarea trăirii din plin a clipei de fericire dar fără „perversiuni sau excentrități culinare, vestimentare, sexuale,

politice etc.”(p.127) Idealul fiecăruia este mărturisit de personajul feminin principal: „Fac totul ca și cum aș regândi permanent ceea ce mă înconjoară. Cred că așa schimbăm lumea, așa putem progresa spiritual, făcând orice potrivit viziunii fiecăruia. Asta numesc eu viață, provocare, împlinire.” (p.129) În această „terapie de grup” se practică o știință a sufletului pentru că „partea asta a noastră e cea mai misterioasă, mistică și criptică, e tot ce poate fi mai ascuns, mai nestăvilit.”(p.131)

Eroina are păreri total diferite față de cele convenționale despre bărbat și femeie promovate de mass-media: bărbatul mușchi și femeia Barbie: „O femeie fraieră și sexy poate fi impresionată de o grămadă de mușchi fără creier. Eu apreciez bărbații vulnerabili dar inteligenți pentru că aceasta e adevărata natură a voastră.”(p.195)

În romanul „Convorbiri încercuite”, îndrăgostiții nu se iubesc, se contopesc fiindcă „Fără unire comportamentală, intelectuală, fizică nu poate exista ideea de Unu.”(p.197) Idealul romancierei Roxana Galan este al celor puțini aleși: „Să ieșim mai victorioși din cercul vieții. Cum rupem cercurile pe care o mână nevăzută ni le așează-n chingă la-nceputul vieții?”(pp.220-221)

„Iubirea și Dumnezeu sunt cheia acestei „beata vita.”

O prozatoare tânără ne vorbește, prin personajele ei, despre cerc, despre ideal, despre prietenii, despre iubiri, despre ceea ce vede, aude și mai ales simte, dar simțurile ei sunt rafinate, văzul ei este radiologic, auzul ei este fin, sufletul ei este frumos, mintea ei este ascuțită iar talentul ei de prozatoare este evident.

Emil NEAGU

Căutînd în cuvinte

Pentru Lucica Cireș

Îmi biciuiesc ochii
căutînd în cuvinte adevăruri
spuse de alții... sau...
și de mine
dar numai în gînd
de teama cuvintelor nespuse de alții
sau îngropate în mine,
în dosul frunții,
sau... mai jos,
în ,
să nuucidă cuvintele altora,
mai înțelepte decît ale mele.
În orice caz
nu ca acelea din Cartea Sfîntă...
Cuvintele mele sînt Baraba
și au sunetul vag
al arginților;
cei ai trădării de sine.

Apața, 2012

Bucurie

Furnica aceasta
nu-i din ograda mea.
Parc-am văzut-o în tîrg,
în maldărul de fructe
și am adus-o acasă
să-și facă mușuroi
în straturi de flori.
Pe rîndunica aceasta
o știu de undeva,
s-a-ndrăgostit de umbra mea
și m-a urmat acasă,
sub streășină,
să îmi deschidă pleoapa dimineața,
cînd obosită de lumină
mai stăruie în visuri...
Și, Doamne, cîte mai sînt
în Firea
preaplină de miracol.
Mai încâpem în ea?
Prea multă bucurie!

2013, Feldioara

Din viața „Academiei”

- urmare din pagina 2 -

prezența unor membri ai Asociației „Al. I. Cuza”, a unor membri ai familiei Cuza, descendenți colaterali ai domnitorului și a unor oficialități din România, care au sprijinit financiar lucrarea.

Marți, 15 ianuarie 2013, la ora 19:00, Fundația Spandugino a organizat în aula Palatului Cantacuzino din București, în cadrul celei de a IV-a ediții a „Întâlnirilor din biblioteca ta”, Sărbătorirea Aniversării Eminescu. Au susținut comunicări, în ordine, C.D. Zeletin, *Neconținut, Eminescu*; acad. Solomon Marcus, *Dator lui Eminescu*, și prof. univ. Mihai Zamfir, *Un alt Eminescu*. A urmat un Concert Eminescu, alcătuit din două părți: prima audiție a compoziției *Un bestiar mitologic* de Dan Dediu, rector al Universității Naționale de Muzică din București și un Recital Eminescu, prezentat de Corala Divina Armonie, dirijat de Marius Firca.

Miercuri, 16 ianuarie 2013, Universitatea de Arte „George Enescu” din Iași, prin masterand în Artele Spectacolului, Eliza Artene, împreună cu prof. Niculina Cărăbăț, de la Școala Gimnazială „Manolache Costache Epureanu”, Bârlad, a derulat proiectul educațional *Călătorie în lumea teatrului*,

adresat elevilor de clasa a V-a. Obiectivele proiectului s-au dorit a fi: educarea publicului tânăr de teatru, încurajarea elevilor de a merge la spectacole adecvate vârstei lor și conștientizarea unei conduite specifice contextului de vizionare a unui spectacol de teatru. După discuțiile cu elevii, a fost prezentat un material filmat, în urma căruia s-au

analizat greșelile pe care le facem, conștient sau nu, în sala de spectacol. Pentru o mai bună fixare a regulilor de respectat, organizatoarea a realizat și o prezentare în Power Point, intitulată *Bunele maniere la teatru*. Elevii au fost încântați și și-au manifestat dorința de a cunoaște mai bine teatrul bărlădean, așteptând să se întâlnească, poate la ei la clasă, cu actori adevărați, pe care să-i asalteze cu întrebări. Lecția de teatru s-a încheiat cu distribuirea unor chestionare și cu planuri de viitor legate de scrierea unui scenariu dramatic chiar de către elevii implicați în proiect.

Sâmbătă, 19 ianuarie 2013

Aflată în București, Elena Monu a luat cunoștință de atribuirea numelui **Simion Mândrescu** (1868-1947), profesor universitar, unei piațete foarte centrale din capitală, aflată la intersecția bulevardelor Mareșal Alexandru Averescu și Mărăști, foarte aproape de Arcul de Triumf și de locuința președintelui nostru de onoare, domnul C.D. Zeletin, care i-a semnalat existența acestei piațete. Latinist și germanist de origine transilvană, politician și ministru, Simion Mândrescu a avut un episod bărlădean între 1892-1898, când a fost profesor de limba latină la Liceul

„Gheorghe Roșca-Codreanu”. Importanța lui pentru noi stă și în faptul că a dat continuitate dascălilor ardeleni

care au întreținut cultul limbii latine și au animat viața spirituală a orașului. Datorăm fotografia domnului inginer Paul Dimoftache, fratele lui C. D. Zeletin.

Sâmbătă, 26 ianuarie 2013, reuniunea curentă a fost dedicată omagierii lui Al. I. Cuza și a lui Manolache Kostaki Epureanu, personalități marcante ale Unirii Principatelor. Într-o evocare succintă, Elena Monu a informat publicul prezent în legătură cu activitățile Asociației „Al. I. Cuza” din Heidelberg, date pe care le-a obținut în perioada șederii în Germania.

Sâmbătă, 2 februarie 2013, la Galerile de Artă „N.N.Tonitza”, Fundația „Dr. Constantin Teodorescu”, prin grija directoarei acesteia, farmacist Ana Sârbu, a organizat lansarea cărții *Bietul om sub vreme*, a autoarei Dorina Stoica. Prezentarea cărții a fost făcută de scriitorul Simion Bogdănescu și de ziarista Geta Modiga. Moderator a fost Laurențiu Chiriac, directorul Muzeului Județean Vaslui.

Sâmbătă, 16 februarie 2013, în cadrul reuniunii lunare a fost reluată tradiția conferințelor culturale, prin expunerea *Cosmogonii și antropogonii*

mitologice românești integrate miturilor universale, susținută de prof. Roxana

Galan. Sub genericul *Marginalii la un centenar: povestea primului Nobel românesc – George Emil Palade*, Elena Monu a făcut o sinteză a unor materiale dedicate acestui eveniment, domnul C. D. Zeletin fiind unul dintre semnatari.

Vineri, 22 februarie 2013, în Amfiteatrul „George Emil Palade” al Facultății de Medicină a U.M.F. „Carol Davila” București, în cadrul unei solemnități speciale, Colegiul Medicilor din Municipiul București a acordat distincții câtorva reprezentanți ai elitei medicale. Printre cei onorați se află și președintele de onoare al Academiei Bârlădene, dl. prof. univ. C. Dimoftache Zeletin, cărui i s-a acordat Diploma de Excelență „pentru merite deosebite în întreaga activitate” și medalia adiacentă din argint.

Februarie 2013. Domnul prof. univ. C.D. Zeletin a dăruit Academiei Bârlădene o prețioasă fotografie din 1932, reprezentând fațada Școlii Normale „Principele Ferdinand” din Bârlad. În sanie se află Olimpia Cârlan (1902-2001), profesoară de limba franceză, la Liceul „Iorgu Radu”, mătușă a lui C.D. Zeletin, împreună cu două colege. Nu peste mult timp, căsătorindu-se cu profesorul francez Jean Lozach, Olimpia, devenită Lozach, avea să se stabilească în Franța, unde și-a trăit toată viața de aproape 100 de ani. Iubitoare statornică a Bârladului, a fost prietenă cu profesoarele Veronica Tuchilă și celebra (în Bârlad) „Doamnă Fotino”,

poliglotă, despre care a și scris.

DEBUT LA „ACADEMIE”

Traian MUNTEANU este elev al Colegiului Național „Gheorghe Roșca Codreanu” din Bârlad, în clasa a XII-a, profil matematică-informatică. În noiembrie 2012, câștigă *Premiul pentru poezie* la Centrul Olimpic și Sportiv Român din București. (**Diana STOICA**)

Răbdare

Satira umerilor lumii
De care egoist ne-am prins
Am alterat-o cu injurii
Și ruguri multe i-am aprins.

Dar cât va mai privi
sărmanul,
Nefericitul zeu apus,
Cel subjugat de-aprig tiranul
Care din vorbe l-a străpuns.

Dar cugetă cu strășnicie
Și se răzbună-n orice gând,
Căci nu-i decât o veșnicie
Pân'să se-ntoarcă pe pământ.

Privește jos la stele ude,
Apoi în sus la cerul lac
Și e mirat, nu știe unde
S-ascunde chipul lui sărac.

Pentru că nici în lac cu stele
Și nici în negru cerul sec
Nu se mai pierde acele grele
Priviri de aprig tânăr grec.

www.academiabarladeana.ro / e-mail: academic@academiabarladeana.ro

Academia Bârlădeană

Revistă editată de Societatea literar-culturală „Academia Bârlădeană”.

Anul XX, nr. 1(50), martie 2013, Bârlad, Bd. Republicii nr. 235.

Cont: RO10RNCB0260003275640001 - BCR Bârlad.

Colectivul redacțional: Serghei Coloșenco (redactor șef),
Ritta Mintiade, Bogdan Artene, Florian Pricop,
Elena Popoiu, Eliza Artene, Constantin Romete.

*

Tipărit la S.C. IRIMPEX S.R.L. Bârlad (Tel./Fax: 0335 425302)

Manuscrisele trimise pe adresa
redacției se publică în ordinea
necesităților redacționale.
Materialele nepublicate nu se
restituie.

Răspunderea pentru conținutul
articolelor publicate
aparține autorilor.